(२९७)

त्वां ह्य अग्ने सदम् इत् समन्यवो देवासो देवम् अरतिं न्येरिर इति क्रत्वा न्येरिरे ।
अमर्त्यं यजत मर्त्येष्व् आ देवम् आदेवं जनत प्रचेतसं विश्वम् आदेवं जनत प्रचेतसम् ॥ ४ ००१ ०१

स भ्रातरं वरुणम् अग्न आ ववृत्स्व देवाꣳ अच्छा सुमती यज्ञवनसं ज्येष्ठं यज्ञवनसम् ।
ऋतावानम् आदित्यं चर्षणीधृतं राजानं चर्षणीधृतम् ॥ ४ ००१ ०२

सखे सखायम् अभ्य् आ ववृत्स्वाशुं न चक्रं रथ्येव रंह्यास्मभ्यं दस्म रंह्या ।
अग्ने मृळीकं वरुणे सचा विदो मरुत्सु विश्वभानुषु ।
तोकाय तुजे शुशुचान शं कृध्य् अस्मभ्यं दस्म शं कृधि ॥ ४ ००१ ०३

त्वं नो अग्ने वरुणस्य विद्वान् देवस्य हेळो ऽव यासिसीष्ठाः ।
यजिष्ठो वह्नितमः शोशुचानो विश्वा द्वेषाꣳसि प्र मुमुग्ध्य् अस्मत् ॥ ४ ००१ ०४

स त्वं नो अग्ने ऽवमो भवोती नेदिष्ठो अस्या उषसो व्युष्टौ ।
अव यक्ष्व नो वरुणं रराणो वीहि मृळीकं सुहवो न एधि ॥ ४ ००१ ०५

अस्य श्रेष्ठा सुभगस्य संदृग् देवस्य चित्रतमा मर्त्येषु ।
शुचि घृतं न तप्तम् अघ्न्याया स्पार्हा देवस्य मंहनेव धेनोः ॥ ४ ००१ ०६

त्रिर् अस्य ता परमा सन्ति सत्या स्पार्हा देवस्य जनिमान्य् अग्नेः ।
अनन्ते अन्तः परिवीत आगाच् छुचिः शुक्रो अर्यो रोरुचानः ॥ ४ ००१ ०७

स दूतो विश्वेद् अभि वष्टि सद्मा होता हिरण्यरथो रंसुजिह्वः ।
रोहिदश्वो वपुष्यो विभावा सदा रण्वः पितुमतीव संसत् ॥ ४ ००१ ०८

स चेतयन् मनुषो यज्ञबन्धुः प्र तम् मह्या रशनया नयन्ति ।
स क्षेत्य् अस्य दुर्यासु साधन् देवो मर्तस्य सधनित्वम् आप ॥ ४ ००१ ०९

स तू नो अग्निर् नयतु प्रजानन्न् अच्छा रत्नं देवभक्तं यद् अस्य ।
धिया यद् विश्वे अमृता अकृण्वन् द्यौष् पिता जनिता सत्यम् उक्षन् ॥ ४ ००१ १०

स जायत प्रथमः पस्त्यासु महो बुध्ने रजसो अस्य योनौ ।
अपाद् अशीर्षा गुहमानो अन्तायोयुवानो वृषभस्य नीळे ॥ ४ ००१ ११

प्र शर्ध आर्त प्रथमं विपन्यꣳ ऋतस्य योना वृषभस्य नीळे ।
स्पार्हो युवा वपुष्यो विभावा सप्त प्रियासो ऽजनयन्त वृष्णे ॥ ४ ००१ १२

अस्माकम् अत्र पितरो मनुष्या अभि प्र सेदुर् ऋतम् आशुषाणाः ।
अश्मव्रजाः सुदुघा वव्रे अन्तर् उद् उस्रा आजन्न् उषसो हुवानाः ॥ ४ ००१ १३
ते मर्मृजत ददृवांसो अद्रिं तद् एषाम् अन्ये अभितो वि वोचन् ।
पश्वयन्त्रासो अभि कारम् अर्चन् विदन्त ज्योतिश् चकृपन्त धीभिः ॥ ४ ००१ १४
ते गव्यता मनसा दृध्रम् उब्धं गा येमानम् परि षन्तम् अद्रिम् ।
दृळ्हं नरो वचसा दैव्येन व्रजं गोमन्तम् उशिजो वि वव्रुः ॥ ४ ००१ १५
ते मन्वत प्रथमं नाम धेनोस् त्रिः सप्त मातुः परमाणि विन्दन् ।
तज् जानतीर् अभ्य् अनूषत व्रा आविर् भुवद् अरुणीर् यशसा गोः ॥ ४ ००१ १६
नेशत् तमो दुधितं रोचत द्यौर् उद् देव्या उषसो भानुर् अर्त ।
आ सूर्यो बृहतस् तिष्ठद् अज्राꣳ ऋजु मर्तेषु वृजिना च पश्यन् ॥ ४ ००१ १७
आद् इत् पश्वा बुबुधाना व्य् अख्यन् आद् इद् रत्नं धारयन्त द्युभक्तम् ।
विश्वे विश्वासु दुर्यासु देवा मित्र धिये वरुण सत्यम् अस्तु ॥ ४ ००१ १८
अच्छा वोचेय शुशुचानम् अग्निं होतारं विश्वभरसं यजिष्ठम् ।
शुच्य् ऊधो अतृणन् न गवाम् अन्धो न पूतम् परिषिक्तम् अंशोः ॥ ४ ००१ १९
विश्वेषाम् अदितिर् यज्ञियानां विश्वेषाम् अतिथिर् मानुषाणाम् ।
अग्निर् देवानाम् अव आवृणानः सुमृळीको भवतु जातवेदाः ॥ ४ ००१ २०

(२९८)

यो मर्त्येष्व् अमृत ऋतावा देवो देवेष्व् अरतिर् निधायि ।
होता यजिष्ठो मह्ना शुचध्यै हव्यैर् अग्निर् मनुष ईरयध्यै ॥ ४ ००२ ०१
इह त्वं सूनो सहसो नो अद्य जातो जाताꣳ उभयाꣳ अन्तर् अग्ने ।
दूत ईयसे युयुजान ऋष्व ऋजुमुष्कान् वृषणः शुक्रांश् च ॥ ४ ००२ ०२
अत्या वृधस्नू रोहिता घृतस्नू ऋतस्य मन्ये मनसा जविष्ठा ।
अन्तर् ईयसे अरुषा युजानो युष्मांश् च देवान् विश आ च मर्तान् ॥ ४ ००२ ०३
अर्यमणं वरुणम् मित्रम् एषाम् इन्द्राविष्णू मरुतो अश्विनोत ।
स्वश्वो अग्ने सुरथः सुराधा एद् उ वह सुहविषे जनाय ॥ ४ ००२ ०४
गोमाꣳ अग्ने ऽविमाꣳ अश्वी यज्ञो नृवत्सखा सदम् इद् अप्रमृष्यः ।

इळावाꣳएषो असुर प्रजावान् दीर्घो रयिः पृथुबुध्नः सभावान् ॥ ४ ००२ ०५
यस् त इध्मं जभरत् सिष्विदानो मूर्धानं वा ततपते त्वाया ।
भुवस् तस्य स्वतवाः पायुर् अग्ने विश्वस्मात् सीम् अघायत उरुष्य ॥ ४ ००२ ०६
यस् ते भराद् अन्नियते चिद् अन्नं निशिषन् मन्द्रम् अतिथिम् उदीरत् ।
आ देवयुर् इनधते दुरोणे तस्मिन् रयिर् ध्रुवो अस्तु दास्वान् ॥ ४ ००२ ०७
यस् त्वा दोषा य उषसि प्रशंसात् प्रियं वा त्वा कृणवते हविष्मान् ।
अश्वो न स्वे दम आ हेम्यावान् तम् अंहसः पीपरो दाश्वांसम् ॥ ४ ००२ ०८
यस् तुभ्यम् अग्ने अमृताय दाशद् दुवस् त्वे कृणवते यतस्रुक् ।
न स राया शशमानो वि योषन् नैनम् अंहुः परि वरद् अघायोः ॥ ४ ००२ ०९
यस्य त्वम् अग्ने अध्वरं जुजोषो देवो मर्तस्य सुधितं रराणः ।
प्रीतेद् असद् धोत्रा सा यविष्ठासाम यस्य विधतो वृधासः ॥ ४ ००२ १०
चित्तिम् अचित्तिं चिनवद् वि विद्वान् पृष्ठेव वीता वृजिना च मर्तान् ।
राये च नः स्वपत्याय देव दितिं च रास्वादितिम् उरुष्य ॥ ४ ००२ ११
कविं शशासुः कवयो ऽदब्धा निधारयन्तो दुर्यास्व् आयोः ।
अतस् त्वं दृश्याꣳअग्न एतान् पड्भिः पश्येर् अङ्गिताꣳअर्य एवैः ॥ ४ ००२ १२
त्वम् अग्ने वाघते सुप्रणीतिः सुतसोमाय विधते यविष्ठ ।
रत्नम् भर शशमानाय घृष्वे पृथु श्चन्द्रम् अवसे चर्षणिप्राः ॥ ४ ००२ १३
अधा ह यद् वयम् अग्ने त्वाया पड्भिर् हस्तेभिश् चकृमा तनूभिः ।
रथं न क्रन्तो अपसा भुरिजोर् ऋतं येमुः सुध्य आशुषाणाः ॥ ४ ००२ १४
अधा मातुर् उषसः सप्त विप्रा जायेमहि प्रथमा वेधसो नॄन् ।
दिवस् पुत्रा अङ्गिरसो भवेमाद्रिं रुजेम धनिनं शुचन्तः ॥ ४ ००२ १५
अधा यथा नः पितरः परासः प्रत्नासो अग्न ऋतम् आशुषाणाः ।
शुचीद् अयन् दीधितिम् उक्थशासः क्षामा भिन्दन्तो अरुणीर् अप व्रन् ॥ ४ ००२ १६
सुकर्माणः सुरुचो देवयन्तो ऽयो न देवा जनिमा धमन्तः ।
शुचन्तो अग्निं ववृधन्त इन्द्रम् ऊर्वं गव्यम् परिषदन्तो अग्मन् ॥ ४ ००२ १७
आ यूथेव क्षुमति पश्वो अख्यद् देवानां यज् जनिमान्त्य् उग्र ।
मर्तानां चिद् उर्वशीर् अकृप्रन् वृधे चिद् अर्य उपरस्यायोः ॥ ४ ००२ १८
अकर्म ते स्वपसो अभूम ऋतम् अवस्रन् उषसो विभातीः ।

अनूनम् अग्निम् पुरुधा सुश्चन्द्रं देवस्य मर्मृजतश् चारु चक्षुः ॥ ४ ००२ १९
एता ते अग्न उचथानि वेधो ऽवोचाम कवये ता जुषस्व ।
उच् छोचस्व कृणुहि वस्यसो नो महो रायः पुरुवार प्र यन्धि ॥ ४ ००२ २०

(२९९)

आ वो राजानम् अध्वरस्य रुद्रं होतारं सत्ययजं रोदस्योः ।
अग्निम् पुरा तनयित्नोर् अचित्ताद् धिरण्यरूपम् अवसे कृणुध्वम् ॥ ४ ००३ ०१
अयं योनिश् चकृमा यं वयं ते जायेव पत्य उशती सुवासाः ।
अर्वाचीनः परिवीतो नि षीदेमा उ ते स्वपाक प्रतीचीः ॥ ४ ००३ ०२
आशृण्वते अदृपिताय मन्म नृचक्षसे सुमृळीकाय वेधः ।
देवाय शस्तिम् अमृताय शंस ग्रावेव सोता मधुषुद् यम् ईळे ॥ ४ ००३ ०३
त्वं चिन् नः शम्या अग्ने अस्या ऋतस्य बोध्य् ऋतचित् स्वाधीः ।
कदा त उक्था सधमाद्यानि कदा भवन्ति सख्या गृहे ते ॥ ४ ००३ ०४
कथा ह तद् वरुणाय त्वम् अग्ने कथा दिवे गर्हसे कन् न आगः ।
कथा मित्राय मीळ्हुषे पृथिव्यै ब्रवः कद् अर्यम्णे कद् भगाय ॥ ४ ००३ ०५
कद् धिष्ण्यासु वृधसानो अग्ने कद् वाताय प्रतवसे शुभंये ।
परिज्मने नासत्याय क्षे ब्रवः कद् अग्ने रुद्राय नृघ्ने ॥ ४ ००३ ०६
कथा महे पुष्टिम्भराय पूष्णे कद् रुद्राय सुमखाय हविर्दे ।
कद् विष्णव उरुगायाय रेतो ब्रवः कद् अग्ने शरवे बृहत्यै ॥ ४ ००३ ०७
कथा शर्धाय मरुताम् ऋताय कथा सूरे बृहते पृच्छ्यमानः ।
प्रति ब्रवो ऽदितये तुराय साधा दिवो जातवेदश् चिकित्वान् ॥ ४ ००३ ०८
ऋतेन ऋतं नियतम् ईळ आ गोर् आमा सचा मधुमत् पक्वम् अग्ने ।
कृष्णा सती रुशता धासिनैषा जामर्येण पयसा पीपाय ॥ ४ ००३ ०९
ऋतेन हि ष्मा वृषभश् चिद् अक्तः पुमाँ अग्निः पयसा पृष्ठ्येन ।
अस्पन्दमानो अचरद् वयोधा वृषा शुक्रं दुदुहे पृश्निर् ऊधः ॥ ४ ००३ १०
ऋतेनाद्रिं व्य् असन् भिदन्तः सम् अङ्गिरसो नवन्त गोभिः ।
शुनं नरः परि षदन्न् उषासम् आविः स्वर् अभवज् जाते अग्नौ ॥ ४ ००३ ११

ऋ॒तेन॑ दे॒वीर् अ॒मृता॒ अमृ॑क्ता॒ अर्णो॑भि॒र् आपो॒ मधु॑मद्भिर् अग्ने ।
वा॒जी न सर्गे॑षु प्रस्तुभा॒नः प्र सद॒म् इत् स्रवि॑तवे दधन्युः ॥ ४ ००३ १२
मा कस्य॑ य॒क्षं सद॒म् इद् धु॒रो गा॒ मा वे॒शस्य॑ प्रमिन॒तो मापेः ।
मा भ्रातु॑र् अग्ने॒ अनृ॑जोर् ऋ॒णं वे॒र् मा सख्यु॒र् दक्षं॑ रि॒पोर् भु॑जेम ॥ ४ ००३ १३
रक्षा॑ णो अग्ने॒ तव॒ रक्ष॑णेभी रारक्षा॒णः सु॑मख प्रीणा॒नः ।
प्रति॑ ष्फुर॒ वि रु॑ज वी॒ड्व् अंहो॑ ज॒हि रक्षो॒ महि॑ चिद् वावृधा॒नम् ॥ ४ ००३ १४
ए॒भिर् भ॑व सु॒मना॑ अग्ने अ॒र्कैर् इ॒मान् स्पृ॑श॒ मन्म॑भिः शूर॒ वाजा॑न् ।
उ॒त ब्रह्मा॑ण्य् अङ्गिरो जुषस्व॒ सं ते॑ श॒स्तिर् दे॒ववा॑ता जरेत ॥ ४ ००३ १५
ए॒ता विश्वा॑ वि॒दुषे॒ तुभ्यं॑ वेधो नी॒थान्य् अ॑ग्ने नि॒ण्या वचां॑सि ।
नि॒वच॑ना क॒वये॒ काव्या॒न्य् अशं॑सिषम् म॒तिभि॒र् विप्र॑ उ॒क्थैः ॥ ४ ००३ १६

(३००)

कृ॒णु॒ष्व पाजः॒ प्रसि॑तिं॒ न पृ॒थ्वीं या॒हि राजे॒वाम॑वा॒ꣳ इभे॑न ।
तृ॒ष्वीम् अनु॒ प्रसि॑तिं द्रूणा॒नो ऽस्तासि॒ विध्य॑ र॒क्षस॒स् तपि॑ष्ठैः ॥ ४ ००४ ०१
तव॑ भ्र॒मास॑ आशु॒या प॑त॒न्त्य् अनु॑ स्पृश धृष॒ता शोशु॑चानः ।
तपूं॑ष्य् अग्ने जु॒ह्वा पत॒ंगान् असं॑दितो॒ वि सृ॑ज॒ विष्व॑ग् उ॒ल्काः ॥ ४ ००४ ०२
प्रति॒ स्पशो॒ वि सृ॑ज॒ तूर्णि॑तमो॒ भवा॑ पा॒युर् वि॒शो अ॒स्या अद॑ब्धः ।
यो नो॑ दू॒रे अ॒घशं॑सो॒ यो अन्त्य् अग्ने॒ माकि॑ष् टे॒ व्यथि॒र् आ द॑धर्षीत् ॥ ४ ००४ ०३
उद् अ॑ग्ने तिष्ठ॒ प्रत्य् आ त॑नुष्व॒ न्य् अ १॒॑ मित्राꣳ॑ ओषतात् तिग्महेते ।
यो नो॒ अरा॑तिं समिधान च॒क्रे नी॒चा तं ध॑क्ष्य् अत॒सं न शुष्क॑म् ॥ ४ ००४ ०४
ऊ॒र्ध्वो भ॑व॒ प्रति॑ वि॒ध्याध्य् अ॒स्मद् आ॒विष् कृ॑णुष्व॒ दैव्या॑न्य् अग्ने ।
अव॑ स्थि॒रा त॑नुहि यातु॒जूनां॑ जा॒मिम् अजा॑मि॒म् प्र मृ॑णीहि॒ शत्रू॑न् ॥ ४ ००४ ०५
स ते॑ जानाति सुम॒तिं य॑विष्ठ॒ य ईव॑ते॒ ब्रह्म॑णे गा॒तुम् ऐर॑त् ।
विश्वा॑न्य् अस्मै सु॒दिना॑नि रा॒यो द्यु॒म्नान्य् अ॒र्यो वि दुरो॑ अ॒भि द्यौ॑त् ॥ ४ ००४ ०६
सेद् अ॑ग्ने अस्तु सु॒भगः॑ सु॒दानु॒र् यस् त्वा॒ नित्ये॑न ह॒विषा॒ य उ॒क्थैः ।
पिप्री॑षति॒ स्व आयु॑षि दुरो॒णे विश्वेद् अ॑स्मै सु॒दिना॒ सास॑द् इ॒ष्टिः ॥ ४ ००४ ०७
अर्चा॑मि ते सुम॒तिं घोष्य् अ॒र्वाक् सं ते॑ वा॒वाता॑ जरताम् इ॒यं गीः ।

स्वश्वास् त्वा सुरथा मर्जयेमास्मे क्षत्राणि धारयेर् अनु द्यून् ॥ ४ ००४ ०८
इह त्वा भूर्य् आ चरेद् उप त्मन् दोषावस्तर् दीदिवांसम् अनु द्यून् ।
क्रीळन्तस् त्वा सुमनसः सपेमाभि द्युम्ना तस्थिवांसो जनानाम् ॥ ४ ००४ ०९
यस् त्वा स्वश्वः सुहिरण्यो अग्न उपयाति वसुमता रथेन ।
तस्य त्राता भवसि तस्य सखा यस् त आतिथ्यम् आनुषग् जुजोषत् ॥ ४ ००४ १०
महो रुजामि बन्धुता वचोभिस् तन् मा पितुर् गोतमाद् अन्व् इयाय ।
त्वं नो अस्य वचसश् चिकिद्धि होतर् यविष्ठ सुक्रतो दमूनाः ॥ ४ ००४ ११
अस्वप्नजस् तरणयः सुशेवा अतन्द्रासो ऽवृका अश्रमिष्ठाः ।
ते पायवः सध्र्यञ्चो निषद्याग्ने तव नः पान्त्व् अमूर ॥ ४ ००४ १२
ये पायवो मामतेयं ते अग्ने पश्यन्तो अन्धं दुरितात् अरक्षन् ।
ररक्ष तान् सुकृतो विश्ववेदा दिप्सन्त इद् रिपवो नाह देभुः ॥ ४ ००४ १३
त्वया वयं सधन्य १ स् त्वोतास् तव प्रणीत्य् अश्याम वाजान् ।
उभा शंसा सूदय सत्यताते ऽनुष्ठुया कृणुह्य अह्रयाण ॥ ४ ००४ १४
अया ते अग्ने समिधा विधेम प्रति स्तोमं शस्यमानं गृभाय ।
दहाशसो रक्षसः पाह्य अ १ स्मान् दुहो निदो मित्रमहो अवद्यात् ॥ ४ ००४ १५

(३०१)

वैश्वानराय मीळ्हुषे सजोषाः कथा दाशेमाग्नये बृहद् भाः ।
अनूनेन बृहता वक्षथेनोप स्तभायद् उपमिन् न रोधः ॥ ४ ००५ ०१
मा निन्दत य इमाम् मह्य रातिं देवो ददौ मर्त्याय स्वधावान् ।
पाकाय गृत्सो अमृतो विचेता वैश्वानरो नृतमो यह्वो अग्निः ॥ ४ ००५ ०२
साम द्विबर्हा महि तिग्मभृष्टिः सहस्ररेता वृषभस् तुविष्मान् ।
पदं न गोर् अपगूळ्हं विविद्वान् अग्निर् मह्यम् प्रेद् उ वोचन् मनीषाम् ॥ ४ ००५ ०३
प्र ताꣳ अग्निर् बभसत् तिग्मजम्भस् तपिष्ठेन शोचिषा यः सुराधाः ।
प्र ये मिनन्ति वरुणस्य धाम प्रिया मित्रस्य चेततो ध्रुवाणि ॥ ४ ००५ ०४
अभ्रातरो न योषणो व्यन्तः पतिरिपो न जनयो दुरेवाः ।
पापासः सन्तो अनृता असत्या इदम् पदम् अजनता गभीरम् ॥ ४ ००५ ०५

इदम् मे अग्ने कियते पावकामिनते गुरुम् भारं न मन्म ।
बृहद् दधाथ धृषता गभीरं यह्वम् पृष्ठम् प्रयसा सप्तधातु ॥ ४ ००५ ०६
तम् इन् न्व् ए३ व समना समानम् अभि क्रत्वा पुनती धीतिर् अश्याः ।
ससस्य चर्मन्न् अधि चारु पृश्नेर् अग्रे रुप आरुपितं जबारु ॥ ४ ००५ ०७
प्रवाच्यं वचसः किम् मे अस्य गुहा हितम् उप निणिग् वदन्ति ।
यद् उस्रियाणाम् अप वार् इव व्रन् पाति प्रियं रुपो अग्रम् पदं वेः ॥ ४ ००५ ०८
इदम् उ त्यन् महि महाम् अनीकं यद् उस्रिया सचत पूर्व्यं गौः ।
ऋतस्य पदे अधि दीद्यानं गुहा रघुष्यद् रघुयद् विवेद ॥ ४ ००५ ०९
अध द्युतानः पित्रोः सचासामनुत गुह्यं चारु पृश्नेः ।
मातुष् पदे परमे अन्ति षद् गोर् वृष्णः शोचिषः प्रयतस्य जिह्वा ॥ ४ ००५ १०
ऋतं वोचे नमसा पृच्छ्यमानस् तवाशसा जातवेदो यदीदम् ।
त्वम् अस्य क्षयसि यद् ध विश्वं दिवि यद् उ द्रविणं यत् पृथिव्याम् ॥ ४ ००५ ११
किं नो अस्य द्रविणं कद् ध रत्नं वि नो वोचो जातवेदश् चिकित्वान् ।
गुहाध्वनः परमं यन् नो अस्य रेकु पदं न निदाना अगन्म ॥ ४ ००५ १२
का मर्यादा वयुना कद् ध वामम् अच्छा गमेम रघवो न वाजम् ।
कदा नो देवीर् अमृतस्य पत्नीः सूरो वर्णेन ततनन्न् उषासः ॥ ४ ००५ १३
अनिरेण वचसा फल्गुवेन प्रतीत्येन कुधुनात्पासः ।
अधा ते अग्ने किम् इहा वदन्त्य् अनायुधास आसता सचन्ताम् ॥ ४ ००५ १४
अस्य श्रिये समिधानस्य वृष्णो वसोर् अनीकं दम आ रुरोच ।
रुशद् वसानः सुदृशीकरूपः क्षितिर् न राया पुरुवारो अद्यौत् ॥ ४ ००५ १५

(३०२)

ऊर्ध्व ऊ षु णो अध्वरस्य होतर् अग्ने तिष्ठ देवताता यजीयान् ।
त्वं हि विश्वम् अभ्य् असि मन्म प्र वेधसश् चित् तिरसि मनीषाम् ॥ ४ ००६ ०१
अमूरो होता न्य् असादि विक्ष्व् अ१ग्निर् मन्द्रो विदथेषु प्रचेताः ।
ऊर्ध्वम् भानुं सवितेवाश्रेन् मेतेव धूमं स्तभायद् उप द्याम् ॥ ४ ००६ ०२
यता सुजूर्णी रातिनी घृताची प्रदक्षिणिद् देवतातिम् उराणः ।

उद् उ स्वरुर् नवजा नाक्रः पश्वो अनक्ति सुधितः सुमेकः ॥ ४ ००६ ०३
स्तीर्णे बर्हिषि समिधाने अग्ना ऊर्ध्वो अध्वर्युर् जुजुषाणो अस्थात् ।
पर्य् अग्निः पशुपा न होता त्रिविष्य् एति प्रदिव उराणः ॥ ४ ००६ ०४
परि त्मना मितद्रुर् एति होताग्निर् मन्द्रो मधुवचा ऋतावा ।
द्रवन्त्य् अस्य वाजिनो न शोका भयन्ते विश्वा भुवना यद् अभ्राट् ॥ ४ ००६ ०५
भद्रा ते अग्ने स्वनीक संदृग् घोरस्य सतो विषुणस्य चारुः ।
न यत् ते शोचिस् तमसा वरन्त न ध्वस्मानस् तन्वी ३ रेप आ धुः ॥ ४ ००६ ०६
न यस्य सातुर् जनितोर् अवारि न मातरापितरा नू चिद् इष्टौ ।
अधा मित्रो न सुधितः पावको ऽग्निर् दीदाय मानुषीषु विक्षु ॥ ४ ००६ ०७
द्विर् यम् पञ्च जीजनन् संवसानाः स्वसारो अग्निम् मानुषीषु विक्षु ।
उषर्बुधम् अथर्यो ३ न दन्त शुक्रं स्वासम् परशुं न तिग्मम् ॥ ४ ००६ ०८
तव त्ये अग्ने हरितो घृतस्ना रोहितास ऋज्वञ्चः स्वञ्चः ।
अरुषासो वृषण ऋजुमुष्का आ देवतातिम् अह्वन्त दस्माः ॥ ४ ००६ ०९
ये ह त्ये ते सहमाना अयासस् त्वेषासो अग्ने अर्चयश् चरन्ति ।
श्येनासो न दुवसनासो अर्थं तुविष्वणसो मारुतं न शर्धः ॥ ४ ००६ १०
अकारि ब्रह्म समिधान तुभ्यं शंसात्य् उक्थं यजते व्य् ऊ धाः ।
होतारम् अग्निम् मनुषो नि षेदुर् नमस्यन्त उशिजः शंसम् आयोः ॥ ४ ००६ ११

(३०३)

अयम् इह प्रथमो धायि धातृभिर् होता यजिष्ठो अध्वरेष्व् ईड्यः ।
यम् अप्नवानो भृगवो विरुरुचुर् वनेषु चित्रं विभ्वं विशे-विशे ॥ ४ ००७ ०१
अग्ने कदा त आनुषग् भुवद् देवस्य चेतनम् ।
अधा हि त्वा जगृभ्रिरे मर्तासो विक्ष्व् ईड्यम् ॥ ४ ००७ ०२
ऋतावानं विचेतसम् पश्यन्तो द्याम् इव स्तृभिः ।
विश्वेषाम् अध्वराणां हस्कर्तारं दमे-दमे ॥ ४ ००७ ०३
आशुं दूतं विवस्वतो विश्वा यश् चर्षणीर् अभि ।
आ जभ्रुः केतुम् आयवो भृगवाणं विशे-विशे ॥ ४ ००७ ०४

तम् ईं होतारम् आनुषक् चिकित्वांसं नि षेदिरे ।
रण्वम् पावकशोचिषं यजिष्ठं सप्त धामभिः ॥ ४ ००७ ०५
तं शश्वतीषु मातृषु वन आ वीतम् अश्रितम् ।
चित्रं सन्तं गुहा हितं सुवेदं कूचिदर्थिनम् ॥ ४ ००७ ०६
ससस्य यद् वियुता सस्मिन्न् ऊधन्न् ऋतस्य धामन् रणयन्त देवाः ।
महाꣳ अग्निर् नमसा रातहव्यो वेर् अध्वराय सदम् इद् ऋतावा ॥ ४ ००७ ०७
वेर् अध्वरस्य दूत्यानि विद्वान् उभे अन्ता रोदसी संचिकित्वान् ।
दूत ईयसे प्रदिव उराणो विदुष्टरो दिव आरोधनानि ॥ ४ ००७ ०८
कृष्णं त एम रुशतः पुरो भाश् चरिष्णव् अ ।ꣳ चिर् वपुषाम् इद् एकम् ।
यद् अप्रवीता दधते ह गर्भं सद्यश् चिज् जातो भवसीद् उ दूतः ॥ ४ ००७ ०९
सद्यो जातस्य ददृशानम् ओजो यद् अस्य वातो अनुवाति शोचिः ।
वृणक्ति तिग्माम् अतसेषु जिह्वां स्थिरा चिद् अन्ना दयते वि जम्भैः ॥ ४ ००७ १०
तृषु यद् अन्ना तृषुणा ववक्ष तृषुं दूतं कृणुते यह्वो अग्निः ।
वातस्य मेळिं सचते निजूर्वन्न् आशुं न वाजयते हिन्वे अर्वा ॥ ४ ००७ ११

(३०४)

दूतं वो विश्ववेदसं हव्यवाहम् अमर्त्यम् ।
यजिष्ठम् ऋञ्जसे गिरा ॥ ४ ००८ ०१
स हि वेदा वसुधितिम् महाꣳ आरोधनं दिवः ।
स देवाꣳ एह वक्षति ॥ ४ ००८ ०२
स वेद देव आनमं देवाꣳ ऋतायते दमे ।
दाति प्रियाणि चिद् वसु ॥ ४ ००८ ०३
स होता सेद् उ दूत्यं चिकित्वाꣳ अन्तर् ईयते ।
विद्वाꣳ आरोधनं दिवः ॥ ४ ००८ ०४
ते स्याम ये अग्नये ददाशुर् हव्यदातिभिः ।
य ईम् पुष्यन्त इन्धते ॥ ४ ००८ ०५
ते राया ते सुवीर्यैः ससवांसो वि शृण्विरे ।

ये अग्ना दधिरे दुवः ॥ ४ ००८ ०६
अस्मे रायो दिवे-दिवे सं चरन्तु पुरुस्पृहः ।
अस्मे वाजास ईरताम् ॥ ४ ००८ ०७
स विप्रश् चर्षणीनां शवसा मानुषाणाम् ।
अति क्षिप्रेव विध्यति ॥ ४ ००८ ०८

(३०५)
अग्ने मृळ महाꣳ असि य ईम् आ देवयुं जनम् ।
इयेथ बर्हिर् आसदम् ॥ ४ ००९ ०१
स मानुषीषु दूळभो विक्षु प्रावीर् अमर्त्यः ।
दूतो विश्वेषाम् भुवत् ॥ ४ ००९ ०२
स सद्म परि णीयते होता मन्द्रो दिविष्टिषु ।
उत पोता नि षीदति ॥ ४ ००९ ०३
उत ग्ना अग्निर् अध्वर उतो गृहपतिर् दमे ।
उत ब्रह्मा नि षीदति ॥ ४ ००९ ०४
वेषि ह्य अध्वरीयताम् उपवक्ता जनानाम् ।
हव्या च मानुषाणाम् ॥ ४ ००९ ०५
वेषीद् व् अस्य दूत्यꣳ यस्य जुजोषो अध्वरम् ।
हव्यम् मर्तस्य वोळ्हवे ॥ ४ ००९ ०६
अस्माकं जोष्य् अध्वरम् अस्माकं यज्ञम् अङ्गिरः ।
अस्माकं शृणुधी हवम् ॥ ४ ००९ ०७
परि ते दूळभो रथो ऽस्माꣳ अश्नोतु विश्वतः ।
येन रक्षसि दाशुषः ॥ ४ ००९ ०८

(३०६)
अग्ने तम् अद्याश्वं न स्तोमैः क्रतुं न भद्रं हृदिस्पृशम् ।
ऋध्यामा त ओहैः ॥ ४ ०१० ०१

अधा ह्य अग्ने क्रतोर् भद्रस्य दक्षस्य साधोः ।
रथीर् ऋतस्य बृहतो बभूथ ॥ ४ ०१० ०२
एभिर् नो अर्कैर् भवा नो अर्वाङ् स्व १ र् ण ज्योतिः ।
अग्ने विश्वेभिः सुमना अनीकैः ॥ ४ ०१० ०३
आभिष् टे अद्य गीर्भिर् गृणन्तो ऽग्ने दाशेम ।
प्र ते दिवो न स्तनयन्ति शुष्माः ॥ ४ ०१० ०४
तव स्वादिष्ठाग्ने संदृष्टिर् इदा चिद् अह्न इदा चिद् अक्तोः ।
श्रिये रुक्मो न रोचत उपाके ॥ ४ ०१० ०५
घृतं न पूतं तनूर् अरेपाः शुचि हिरण्यम् ।
तत् ते रुक्मो न रोचत स्वधावः ॥ ४ ०१० ०६
कृतं चिद् धि ष्मा सनेमि द्वेषो ऽग्न इनोषि मर्तात् ।
इत्था यजमानाद् ऋतावः ॥ ४ ०१० ०७
शिवा नः सख्या सन्तु भ्रात्राग्ने देवेषु युष्मे ।
सा नो नाभिः सदने सस्मिन्न् ऊधन् ॥ ४ ०१० ०८

(३०७)

भद्रं ते अग्ने सहसिन्न् अनीकम् उपाक आ रोचते सूर्यस्य ।
रुशद् दृशे ददृशे नक्तया चिद् अरूक्षितं दृश आ रूपे अन्नम् ॥ ४ ०११ ०१
वि षाह्य अग्ने गृणते मनीषां खं वेपसा तुविजात स्तवानः ।
विश्वेभिर् यद् वावनः शुक्र देवैस् तन् नो रास्व सुमहो भूरि मन्म ॥ ४ ०११ ०२
त्वद् अग्ने काव्या त्वन् मनीषास् त्वद् उक्था जायन्ते राध्यानि ।
त्वद् एति द्रविणं वीरपेशा इत्थाधिये दाशुषे मर्त्याय ॥ ४ ०११ ०३
त्वद् वाजी वाजम्भरो विहाया अभिष्टिकृज् जायते सत्यशुष्मः ।
त्वद् रयिर् देवजूतो मयोभुस् त्वद् आशुर् जूजुवाँ अग्ने अर्वा ॥ ४ ०११ ०४
त्वाम् अग्ने प्रथमं देवयन्तो देवम् मर्ता अमृत मन्द्रजिह्वम् ।
द्वेषोयुतम् आ विवासन्ति धीभिर् दमूनसं गृहपतिम् अमूरम् ॥ ४ ०११ ०५
आरे अस्मद् अमतिम् आरे अंहो आरे विश्वां दुर्मतिं यन् निपासि ।

दोषा शिवः सहसः सूनो अग्ने यं देव आ चित् सचसे स्वस्ति ॥ ४ ०११ ०६

(३०८)

यस् त्वाम् अग्न इनधते यतस्रुक् त्रिस् ते अन्नं कृणवत् सस्मिन्न् अहन् ।
स सु द्युम्नैर् अभ्य् अस्तु प्रसक्षत् तव क्रत्वा जातवेदश् चिकित्वान् ॥ ४ ०१२ ०१
इध्मं यस् ते जभरच् छश्रमाणो महो अग्ने अनीकम् आ सपर्यन् ।
स इधानः प्रति दोषाम् उषासम् पुष्यन् रयिं सचते घ्नन्न् अमित्रान् ॥ ४ ०१२ ०२
अग्निर् ईशे बृहतः क्षत्रियस्याग्निर् वाजस्य परमस्य रायः ।
दधाति रत्नं विधते यविष्ठो व्य् आनुषङ् मर्त्याय स्वधावान् ॥ ४ ०१२ ०३
यच् चिद् धि ते पुरुषत्रा यविष्ठाचित्तिभिश् चकृमा कच् चिद् आगः ।
कृधी ष्व् अ १ स्माꣳअदितेर् अनागान् व्य् एनांसि शिश्रथो विष्वग् अग्ने ॥ ४ ०१२ ०४
महश् चिद् अग्न एनसो अभीक ऊर्वाद् देवानाम् उत मर्त्यानाम् ।
मा ते सखायः सदम् इद् रिषाम यच्छा तोकाय तनयाय शं योः ॥ ४ ०१२ ०५
यथा ह त्यद् वसवो गौर्यं चित् पदि षिताम् अमुञ्चता यजत्राः ।
एवो ष्व् अ १ स्मन् मुञ्चता व्य् अंहः प्र तार्य् अग्ने प्रतरं न आयुः ॥ ४ ०१२ ०६

(३०९)

प्रत्य् अग्निर् उषसाम् अग्रम् अख्यद् विभातीनां सुमना रत्नधेयम् ।
यातम् अश्विना सुकृतो दुरोणम् उत् सूर्यो ज्योतिषा देव एति ॥ ४ ०१३ ०१
ऊर्ध्वम् भानुं सविता देवो अश्रेद् द्रप्सं दविध्वद् गविषो न सत्वा ।
अनु व्रतं वरुणो यन्ति मित्रो यत् सूर्यं दिव्य् आरोहयन्ति ॥ ४ ०१३ ०२
यं सीम् अकृण्वन् तमसे विपृचे ध्रुवक्षेमा अनवस्यन्तो अर्थम् ।
तं सूर्यं हरितः सप्त यह्वी स्पशं विश्वस्य जगतो वहन्ति ॥ ४ ०१३ ०३
वहिष्ठेभिर् विहरन् यासि तन्तुम् अव्ययन्न् असितं देव वस्म ।
दविध्वतो रश्मयः सूर्यस्य चर्मेवावाधुस् तमो अप्स्व् अ १ न्तः ॥ ४ ०१३ ०४

अनायतो अनिबद्धः कथायं न्यङ्ङ् उत्तानो ऽव पद्यते न ।
कया याति स्वधया को ददर्श दिव स्कम्भः समृतः पाति नाकम् ॥ ४ ०१३ ०५

(३१०)

प्रत्य् अग्निर् उषसो जातवेदा अख्यद् देवो रोचमाना महोभिः ।
आ नासत्योरुगाया रथेनमं यज्ञम् उप नो यातम् अच्छ ॥ ४ ०१४ ०१
ऊर्ध्वं केतुं सविता देवो अश्रेज् ज्योतिर् विश्वस्मै भुवनाय कृण्वन् ।
आप्रा द्यावापृथिवी अन्तरिक्षं वि सूर्यो रश्मिभिश् चेकितानः ॥ ४ ०१४ ०२
आवहन्त्य् अरुणीर् ज्योतिषागान् मही चित्रा रश्मिभिश् चेकिताना ।
प्रबोधयन्ती सुविताय देव्य् उ ऽ षा ईयते सुयुजा रथेन ॥ ४ ०१४ ०३
आ वां वहिष्ठा इह ते वहन्तु रथा अश्वास उषसो व्युष्टौ ।
इमे हि वाम् मधुपेयाय सोमा अस्मिन् यज्ञे वृषणा मादयेथाम् ॥ ४ ०१४ ०४
अनायतो अनिबद्धः कथायं न्यङ्ङ् उत्तानो ऽव पद्यते न ।

(३११)

अग्निर् होता नो अध्वरे वाजी सन् परि णीयते ।
देवो देवेषु यज्ञियः ॥ ४ ०१५ ०१
परि त्रिविष्य् अध्वरं यात्य् अग्नी रथीर् इव ।
आ देवेषु प्रयो दधत् ॥ ४ ०१५ ०२
परि वाजपतिः कविर् अग्निर् हव्यान्य् अक्रमीत् ।
दधद् रत्नानि दाशुषे ॥ ४ ०१५ ०३
अयं यः सृञ्जये पुरो दैववाते समिध्यते ।
द्युमाँ अमित्रदम्भनः ॥ ४ ०१५ ०४
अस्य घा वीर ईवतो ऽग्नेर् ईशीत मर्त्यः ।
तिग्मजम्भस्य मीळ्हुषः ॥ ४ ०१५ ०५
तम् अर्वन्तं न सानसिम् अरुषं न दिवः शिशुम् ।

मर्मृज्यन्ते दिवे-दिवे ॥ ४ ०१५ ०६
बोधद् यन् मा हरिभ्यां कुमारः साहदेव्यः ।
अच्छा न हूत उद् अरम् ॥ ४ ०१५ ०७
उत त्या यजता हरी कुमारात् साहदेव्यात् ।
प्रयता सद्य आ ददे ॥ ४ ०१५ ०८
एष वां देवाव् अश्विना कुमारः साहदेव्यः ।
दीर्घायुर् अस्तु सोमकः ॥ ४ ०१५ ०९
तं युवं देवाव् अश्विना कुमारं साहदेव्यम् ।
दीर्घायुषं कृणोतन ॥ ४ ०१५ १०

(३१२)

आ सत्यो यातु मघवाँ ऋजीषी द्रवन्त्व् अस्य हरय उप नः ।
तस्मा इद् अन्धः सुषुमा सुदक्षम् इहाभिपित्वं करते गृणानः ॥ ४ ०१६ ०१
अव स्य शूराध्वनो नान्ते ऽस्मिन् नो अद्य सवने मन्दध्यै ।
शंसात्य् उक्थम् उशनेव वेधाश् चिकितुषे असुर्याय मन्म ॥ ४ ०१६ ०२
कविर् न निण्यं विदथानि साधन् वृषा यत् सेकं विपिपानो अर्चात् ।
दिव इत्था जीजनत् सप्त कारून् अहा चिच् चक्रुर् वयुना गृणन्तः ॥ ४ ०१६ ०३
स्व१र् यद् वेदि सुदृशीकम् अर्कैर् महि ज्योती रुरुचुर् यद् ध वस्तोः ।
अन्धा तमांसि दुधिता विचक्षे नृभ्यश् चकार नृतमो अभिष्टौ ॥ ४ ०१६ ०४
ववक्ष इन्द्रो अमितम् ऋजीष्य् उ१ भे आ पप्रौ रोदसी महित्वा ।
अतश् चिद् अस्य महिमा वि रेच्य् अभि यो विश्वा भुवना बभूव ॥ ४ ०१६ ०५
विश्वानि शक्रो नर्याणि विद्वान् अपो रिरेच सखिभिर् निकामैः ।
अश्मानं चिद् ये बिभिदुर् वचोभिर् व्रजं गोमन्तम् उशिजो वि वव्रुः ॥ ४ ०१६ ०६
अपो वृत्रं वव्रिवांसम् परा हन् प्रावत् ते वज्रम् पृथिवी सचेताः ।
प्राणांसि समुद्रियाण्य् ऐनोः पतिर् भवञ् छवसा शूर धृष्णो ॥ ४ ०१६ ०७
अपो यद् अद्रिम् पुरुहूत दर्दर् आविर् भुवत् सरमा पूर्व्यं ते ।
स नो नेता वाजम् आ दर्षि भूरिं गोत्रा रुजन्न् अङ्गिरोभिर् गृणानः ॥ ४ ०१६ ०८

अच्छा॑ क॒विं नृ॑मणो गा अ॒भिष्टौ॒ स्वर्षाता मघव॒न् नाध॑मानम् ।
ऊ॒तिभि॒स् तम् इ॑षणो द्यु॒म्नहू॑तौ॒ नि मा॒यावा॒न् अब्र॑ह्मा॒ दस्यु॑र् अर्त ॥ ४ ०१६ ०९
आ द॑स्यु॒घ्ना मन॑सा या॒ह्य अस्त॒म् भुव॑त् ते॒ कुत्सः॑ स॒ख्ये निका॑मः ।
स्वे योनौ॒ नि ष॑दतं॒ सरू॑पा॒ वि वां॑ चिकित्सद् ऋत॒चिद् ध॒ नारी॑ ॥ ४ ०१६ १०
यासि॒ कुत्से॑न स॒रथ॑म् अव॒स्युस् तो॒दो वात॑स्य॒ हर्यो॒र् ईशा॑नः ।
ऋ॒ज्रा वाजं॒ न गध्यं॒ युयू॑षन् क॒विर् यद् अह॒न् पार्या॑य॒ भूषा॑त् ॥ ४ ०१६ ११
कुत्सा॑य॒ शुष्ण॑म् अ॒शुषं॒ नि ब॑र्हीः प्रपि॒त्वे अह्नः॒ कुय॑वं स॒हस्रा॑ ।
स॒द्यो दस्यू॒न् प्र मृ॑ण कु॒त्स्येन॒ प्र सूर॑श् च॒क्रं वृ॑हताद् अ॒भीके॑ ॥ ४ ०१६ १२
त्वम् पिप्रु॒म् मृग॑यं शूशु॒वांस॑म् ऋ॒जिश्व॑ने वैदथि॒नाय॑ रन्धीः ।
प॒ञ्चा॒शत् कृ॒ष्णा नि व॑पः स॒हस्रात्कं॒ न पुरो॑ जरि॒मा वि द॑र्दः ॥ ४ ०१६ १३
सूर॑ उपा॒के त॒न्व १॒॑ दधा॑नो॒ वि यत् ते॒ चेत्य् अ॒मृत॑स्य॒ वर्पः॑ ।
मृ॒गो न ह॒स्ती तवि॑षीम् उषा॒णः सिं॒हो न भी॒म आयु॑धानि॒ बिभ्र॑त् ॥ ४ ०१६ १४
इन्द्रं॒ कामा॑ वसू॒यन्तो॑ अग्म॒न् स्वर्मीळ्हे॒ न सव॑ने चका॒नाः ।
श्र॒व॒स्यवः॑ शशमा॒नास॑ उ॒क्थैर् ओको॒ न र॒ण्वा सु॒दृशी॑व पु॒ष्टिः ॥ ४ ०१६ १५
तम् इद् व॒ इन्द्रं॑ सु॒हवं॑ हुवेम॒ यस् ता च॒कार॒ नर्या॑ पु॒रूणि॑ ।
यो माव॑ते जरि॒त्रे गध्यं॑ चिन् म॒क्षू वाज॒म् भर॑ति स्पा॒र्हरा॑धाः ॥ ४ ०१६ १६
ति॒ग्मा यद् अ॒न्तर् अ॒शनिः॒ पता॑ति॒ कस्मि॑ञ् चिच् छूर मुहु॒के जना॑नाम् ।
घो॒रा यद् अ॑र्य॒ समृ॑ति॒र् भवा॒त्य् अध॑ स्मा नस् त॒न्वो बोधि गो॒पाः ॥ ४ ०१६ १७
भुवो॑ ऽवि॒ता वा॒मदे॑वस्य धी॒नाम् भुवः॒ सखा॑वृ॒को वाज॑सातौ ।
त्वाम् अनु॒ प्रम॑ति॒म् आ ज॑गन्मोरु॒शंसो॑ जरि॒त्रे वि॒श्वध॑ स्याः ॥ ४ ०१६ १८
ए॒भिर् नृभि॑र् इन्द्र त्वा॒युभि॑ष् ट्वा म॒घव॑द्भिर् मघव॒न् विश्व॑ आ॒जौ ।
द्यावो॒ न द्यु॒म्नैर् अ॒भि सन्तो॑ अ॒र्यः क्ष॒पो म॑देम श॒रद॑श् च पू॒र्वीः ॥ ४ ०१६ १९
ए॒वेद् इन्द्रा॑य वृष॒भाय॒ वृष्णे॒ ब्रह्मा॑कर्म॒ भृग॑वो॒ न रथ॑म् ।
नू चि॒द् यथा॑ नः स॒ख्या वि॒योष॒द् अस॑न् न उ॒ग्रो ऽवि॒ता त॑नू॒पाः ॥ ४ ०१६ २०
नू ष्टु॒त इ॑न्द्र॒ नू गृ॑णा॒न इषं॑ जरि॒त्रे न॒द्यो ३॒॑ न पी॑पेः ।
अका॑रि ते हरिवो॒ ब्रह्म॒ नव्यं॑ धि॒या स्या॑म र॒थ्यः सदा॒साः ॥ ४ ०१६ २१

(३१३)

त्वम् महाꣳ इन्द्र तुभ्यं ह क्षा अनु क्षत्रम् मंहना मन्यत द्यौः ।
त्वं वृत्रं शवसा जघन्वान् सृजः सिन्धूर् अहिना जग्रसानान् ॥ ४ ०१७ ०१
तव त्विषो जनिमन् रेजत द्यौ रेजद् भूमिर् भियसा स्वस्य मन्योः ।
ऋघायन्त सुभ्व १ : पर्वतास आर्दन् धन्वानि सरयन्त आपः ॥ ४ ०१७ ०२
भिनद् गिरिं शवसा वज्रम् इष्णन्न् आविष्कृण्वानः सहसान ओजः ।
वधीद् वृत्रं वज्रेण मन्दसानः सरन्न् आपो जवसा हतवृष्णीः ॥ ४ ०१७ ०३
सुवीरस् ते जनिता मन्यत द्यौर् इन्द्रस्य कर्ता स्वपस्तमो भूत् ।
य ईं जजान स्वर्यं सुवज्रम् अनपच्युतं सदसो न भूम ॥ ४ ०१७ ०४
य एक इच् च्यावयति प्र भूमा राजा कृष्टीनाम् पुरुहूत इन्द्रः ।
सत्यम् एनम् अनु विश्वे मदन्ति रातिं देवस्य गृणतो मघोनः ॥ ४ ०१७ ०५
सत्रा सोमा अभवन्न् अस्य विश्वे सत्रा मदासो बृहतो मदिष्ठाः ।
सत्राभवो वसुपतिर् वसूनां दत्रे विश्वा अधिथा इन्द्र कृष्टीः ॥ ४ ०१७ ०६
त्वम् अध प्रथमं जायमानो ऽमे विश्वा अधिथा इन्द्र कृष्टीः ।
त्वम् प्रति प्रवत आशयानम् अहिं वज्रेण मघवन् वि वृश्चः ॥ ४ ०१७ ०७
सत्राहणं दाधृषिं तुम्रम् इन्द्रम् महाम् अपारं वृषभं सुवज्रम् ।
हन्ता यो वृत्रं सनितोत वाजं दाता मघानि मघवा सुराधाः ॥ ४ ०१७ ०८
अयं वृतश् चातयते समीचीर् य आजिषु मघवा शृण्व एकः ।
अयं वाजम् भरति यं सनोत्य् अस्य प्रियासः सख्ये स्याम ॥ ४ ०१७ ०९
अयं शृण्वे अध जयन्न् उत घ्नन्न् अयम् उत प्र कृणुते युधा गाः ।
यदा सत्यं कृणुते मन्युम् इन्द्रो विश्वं दृळ्हम् भयत एजद् अस्मात् ॥ ४ ०१७ १०
सम् इन्द्रो गा अजयत् सं हिरण्या सम् अश्विया मघवा यो ह पूर्वीः ।
एभिर् नृभिर् नृतमो अस्य शाकै रायो विभक्ता सम्भरश् च वस्वः ॥ ४ ०१७ ११
कियत् स्विद् इन्द्रो अध्य् एति मातुः कियत् पितुर् जनितुर् यो जजान ।
यो अस्य शुष्मम् मुहुकैर् इयर्ति वातो न जूत स्तनयद्भिर् अभ्रैः ॥ ४ ०१७ १२
क्षियन्तं त्वम् अक्षियन्तं कृणोतीयर्ति रेणुम् मघवा समोहम् ।
विभञ्जनुर् अशनिमाꣳ इव द्यौर् उत स्तोतारम् मघवा वसौ धात् ॥ ४ ०१७ १३
अयं चक्रम् इषणत् सूर्यस्य न्य् एतशं रीरमत् ससृमाणम् ।

आ कृष्ण ईं जुहुराणो जिघर्ति त्वचो बुध्ने रजसो अस्य योनौ ॥ ४ ०१७ १४
असिक्न्यां यजमानो न होता ॥ ४ ०१७ १५
गव्यन्त इन्द्र सख्याय विप्रा अश्वायन्तो वृषणं वाजयन्तः ।
जनीयन्तो जनिदाम् अक्षितोतिम् आ च्यावयामो ऽवते न कोशम् ॥ ४ ०१७ १६
त्राता नो बोधि ददृशान आपिर् अभिख्याता मडिता सोम्यानाम् ।
सखा पिता पितृतमः पितॄणां कर्तेम् उलोकम् उशते वयोधाः ॥ ४ ०१७ १७
सखीयताम् अविता बोधि सखा गृणान इन्द्र स्तुवते वयो धाः ।
वयं ह्य आ ते चकृमा सबाध आभिः शमीभिर् महयन्त इन्द्र ॥ ४ ०१७ १८
स्तुत इन्द्रो मघवा यद् ध वृत्रा भूरीण्य् एको अप्रतीनि हन्ति ।
अस्य प्रियो जरिता यस्य शर्मन् नकिर् देवा वारयन्ते न मर्ताः ॥ ४ ०१७ १९
एवा न इन्द्रो मघवा विरप्शी करत् सत्या चर्षणीधृद् अनर्वा ।
त्वं राजा जनुषां धेह्य् अस्मे अधि श्रवो माहिनं यज् जरित्रे ॥ ४ ०१७ २०
नू ष्टुत इन्द्र नू गृणान इषं जरित्रे नद्यो न पीपेः ।
अकारि ते हरिवो ब्रह्म नव्यं धिया स्याम रथ्यः सदासाः ॥ ४ ०१७ २१

(३१४)
अयम् पन्था अनुवित्तः पुराणो यतो देवा उदजायन्त विश्वे ।
अतश् चिद् आ जनिषीष्ट प्रवृद्धो मा मातरम् अमुया पत्तवे कः ॥ ४ ०१८ ०१
नाहम् अतो निर् अया दुर्गहैतत् तिरश्चता पार्श्वान् निर् गमाणि ।
बहूनि मे अकृता कर्त्वानि युध्यै त्वेन सं त्वेन पृच्छै ॥ ४ ०१८ ०२
परायतीम् मातरम् अन्व् अचष्ट न नानु गान्य् अनु नू गमानि ।
त्वष्टुर् गृहे अपिबत् सोमम् इन्द्रः शतधन्यं चम्वोः सुतस्य ॥ ४ ०१८ ०३
किं स ऋधक् कृणवद् यं सहस्रम् मासो जभार शरदश् च पूर्वीः ।
नही न्व् अस्य प्रतिमानम् अस्त्य् अन्तर् जातेषूत ये जनित्वाः ॥ ४ ०१८ ०४
अवद्यम् इव मन्यमाना गुहाकर् इन्द्रम् माता वीर्येणा न्यृष्टम् ।
अथोद् अस्थात् स्वयम् अत्कं वसान आ रोदसी अपृणाज् जायमानः ॥ ४ ०१८ ०५
एता अर्षन्त्य् अललाभवन्तीर् ऋतावरीर् इव संक्रोशमानाः ।
एता वि पृच्छ किम् इदम् भनन्ति कम् आपो अद्रिम् परिधिं रुजन्ति ॥ ४ ०१८ ०६

किम् उ ष्विद् अस्मै निविदो भनन्तेन्द्रस्यावद्यं दिधिषन्त आपः । ममैतान् पुत्रो महता वधेन वृत्रं जघन्वाँ असृजद् वि सिन्धून् ॥ ४ ०१८ ०७
ममच् चन त्वा युवतिः परास ममच् चन त्वा कुषवा जगार । ममच् चिद् आपः शिशवे ममृड्युर् ममच् चिद् इन्द्रः सहसोद् अतिष्ठत् ॥ ४ ०१८ ०८
ममच् चन ते मघवन् व्यंसो निविविध्वाँ अप हनू जघान । अधा निविद्ध उत्तरो बभूवाञ् छिरो दासस्य सम् पिणक् वधेन ॥ ४ ०१८ ०९
गृष्टिः ससूव स्थविरं तवागाम् अनाधृष्यं वृषभं तुम्रम् इन्द्रम् । अरीळ्हं वत्सं चरथाय माता स्वयं गातुं तन्व इच्छमानम् ॥ ४ ०१८ १०
उत माता महिषम् अन्व् अवेनद् अमी त्वा जहति पुत्र देवाः । अथाब्रवीद् वृत्रम् इन्द्रो हनिष्यन् सखे विष्णो वितरं वि क्रमस्व ॥ ४ ०१८ ११
कस् ते मातरं विधवाम् अचक्रच् छयुं कस् त्वाम् अजिघांसच् चरन्तम् । कस् ते देवो अधि माडीक आसीद् यत् प्राक्षिणाः पितरम् पादगृह्य ॥ ४ ०१८ १२
अवर्त्या शुन आन्त्राणि पेचे न देवेषु विविदे मर्डितारम् । अपश्यं जायाम् अमहीयमानाम् अधा मे श्येनो मध्व् आ जभार ॥ ४ ०१८ १३

(३१५)

एवा त्वाम् इन्द्र वज्रिन्न् अत्र विश्वे देवासः सुहवास ऊमाः । महाम् उभे रोदसी वृद्धम् ऋष्वं निर् एकम् इद् वृणते वृत्रहत्ये ॥ ४ ०१९ ०१
अवासृजन्त जिव्रयो न देवा भुवः सम्राळ् इन्द्र सत्ययोनिः । अहन्न् अहिम् परिशयानम् अर्णः प्र वर्तनीर् अरदो विश्वधेनाः ॥ ४ ०१९ ०२
अतृप्णुवन्तं वियतम् अबुध्यम् अबुध्यमानं सुषुपाणम् इन्द्र । सप्त प्रति प्रवत आशयानम् अहिं वज्रेण वि रिणा अपर्वन् ॥ ४ ०१९ ०३
अक्षोदयच् छवसा क्षाम बुध्नं वार् ण वातस् तविषीभिर् इन्द्रः । दृळ्हान्य् औभ्नाद् उशमान ओजो ऽवाभिनत् ककुभः पर्वतानाम् ॥ ४ ०१९ ०४
अभि प्र दद्रुर् जनयो न गर्भं रथा इव प्र ययुः साकम् अद्रयः । अतर्पयो विसृत उब्ज ऊर्मीन् त्वं वृताँ अरिणा इन्द्र सिन्धून् ॥ ४ ०१९ ०५
त्वम् महीम् अवनिं विश्वधेनां तुर्वीतये वय्याय क्षरन्तीम् ।

अरमयो नमसैजद् अर्णः सुतरणाꣳ अकृणोर् इन्द्र सिन्धून् ॥ ४ ०१९ ०६
प्राग्रुवो नभन्वो ३ न वक्वा ध्वस्रा अपिन्वद् युवतीर् ऋतज्ञाः ।
धन्वान्य् अज्राꣳ अपृणक् तृषाणाꣳ अधोग् इन्द्र स्तर्यो ३ दंसुपत्नीः ॥ ४ ०१९ ०७
पूर्वीर् उषसः शरदश् च गूर्ता वृत्रं जघन्वाꣳ असृजद् वि सिन्धून् ।
परिष्ठिता अतृणद् बद्बधानाः सीरा इन्द्रः स्रवितवे पृथिव्या ॥ ४ ०१९ ०८
वम्रीभिः पुत्रम् अग्रुवो अदानं निवेशनाद् धरिव आ जभर्थ ।
व्य् अ १ न्धो अख्यद् अहिम् आददानो निर् भूद् उखच्छित् सम् अरन्त पर्व ॥ ४ ०१९ ०९
प्र ते पूर्वाणि करणानि विप्राविद्वाꣳ आह विदुषे करांसि ।
यथा-यथा वृष्ण्यानि स्वगूर्तापांसि राजन् नर्याविवेषीः ॥ ४ ०१९ १०
नू ष्टुत इन्द्र नू गृणान इषे जरित्रे नद्यो ३ न पीपेः ।
अकारि ते हरिवो ब्रह्म नव्यं धिया स्याम रथ्यः सदासाः ॥ ४ ०१९ ११

(३१६)

आ न इन्द्रो दूराद् आ न आसाद् अभिष्टिकृद् अवसे यासद् उग्रः ।
ओजिष्ठभिर् नृपतिर् वज्रबाहुः सगे समत्सु तुर्वणिः पृतन्यून् ॥ ४ ०२० ०१
आ न इन्द्रो हरिभिर् यात्व् अच्छार्वाचीनो ऽवसे राधसे च ।
तिष्ठाति वज्री मघवा विरप्शीमं यज्ञम् अनु नो वाजसातौ ॥ ४ ०२० ०२
इमं यज्ञं त्वम् अस्माकम् इन्द्र पुरो दधत् सनिष्यसि क्रतुं नः ।
श्वघ्नीव वज्रिन् सनये धनानां त्वया वयम् अर्य आजिं जयेम ॥ ४ ०२० ०३
उशन्न् उ षु णः सुमना उपाके सोमस्य नु सुषुतस्य स्वधावः ।
पा इन्द्र प्रतिभृतस्य मध्वः सम् अन्धसा ममदः पृष्ठ्येन ॥ ४ ०२० ०४
वि यो ररप्श ऋषिभिर् नवेभिर् वृक्षो न पक्वः सृण्यो न जेता ।
मर्यो न योषाम् अभि मन्यमानो ऽच्छा विवक्मि पुरुहूतम् इन्द्रम् ॥ ४ ०२० ०५
गिरिर् न यः स्वतवाꣳ ऋष्व इन्द्रः सनाद् एव सहसे जात उग्रः ।
आदर्ता वज्रं स्थविरं न भीम उद्नेव कोशं वसुना न्यृष्टम् ॥ ४ ०२० ०६
न यस्य वर्ता जनुषा न्व् अस्ति न राधस आमरीता मघस्य ।

उद्वावृषाणस् तविषीव उग्रास्मभ्यं दद्धि पुरुहूत रायः ॥ ४ ०२० ०७
ईक्षे रायः क्षयस्य चर्षणीनाम् उत व्रजम् अपवर्तासि गोनाम् ।
शिक्षानरः समिथेषु प्रहावान् वस्वो राशिम् अभिनेतासि भूरिम् ॥ ४ ०२० ०८
कया तच् छृण्वे शच्या शचिष्ठो यया कृणोति मुहु का चिद् ऋष्वः ।
पुरु दाशुषे विचयिष्ठो अंहो ऽथा दधाति द्रविणं जरित्रे ॥ ४ ०२० ०९
मा नो मर्धीर् आ भरा दद्धि तन् नः प्र दाशुषे दातवे भूरि यत् ते ।
नव्ये देष्णे शस्ते अस्मिन् त उक्थे प्र ब्रवाम वयम् इन्द्र स्तुवन्तः ॥ ४ ०२० १०
नू ष्टुत इन्द्र नू गृणान इषं जरित्रे नद्यो ३ न पीपेः ।
अकारि ते हरिवो ब्रह्म नव्यं धिया स्याम रथ्यः सदासाः ॥ ४ ०२० ११

(३१७)

आ यात्व् इन्द्रो ऽवस उप न इह स्तुतः सधमाद् अस्तु शूरः ।
वावृधानस् तविषीर् यस्य पूर्वीर् द्यौर् न क्षत्रम् अभिभूति पुष्यात् ॥ ४ ०२१ ०१
तस्येद् इह स्तवथ वृष्ण्यानि तुविद्युम्नस्य तुविराधसो नॄन् ।
यस्य क्रतुर् विदथ्यो ३ न सम्राट् साह्वान् तरुत्रो अभ्य् अस्ति कृष्टीः ॥ ४ ०२१ ०२
आ यात्व् इन्द्रो दिव आ पृथिव्या मक्षू समुद्राद् उत वा पुरीषात् ।
स्वर्णराद् अवसे नो मरुत्वान् परावतो वा सदनाद् ऋतस्य ॥ ४ ०२१ ०३
स्थूरस्य रायो बृहतो य ईशे तम् उ ष्टवाम विदथेष्व् इन्द्रम् ।
यो वायुना जयति गोमतीषु प्र धृष्णुया नयति वस्यो अच्छ ॥ ४ ०२१ ०४
उप यो नमो नमसि स्तभायन्न् इयर्ति वाचं जनयन् यजध्यै ।
ऋञ्जसानः पुरुवार उक्थैर् एन्द्रं कृण्वीत सदनेषु होता ॥ ४ ०२१ ०५
धिषा यदि धिषण्यन्तः सरण्यान् सदन्तो अद्रिम् औशिजस्य गोहे ।
आ दुरोषाः पास्त्यस्य होता यो नो महान् संवरणेषु वह्निः ॥ ४ ०२१ ०६
सत्रा यद् ईम् भार्वरस्य वृष्णः सिषक्ति शुष्म स्तुवते भराय ।
गुहा यद् ईम् औशिजस्य गोहे प्र यद् धिये प्रायसे मदाय ॥ ४ ०२१ ०७
वि यद् वरांसि पर्वतस्य वृण्वे पयोभिर् जिन्वे अपां जवांसि ।
विदद् गौरस्य गवयस्य गोहे यदी वाजाय सुध्यो ३ वहन्ति ॥ ४ ०२१ ०८

भद्रा ते हस्ता सुकृतोत पाणी प्रयन्तारा स्तुवते राध इन्द्र ।
का ते निषत्तिः किम् उ नो ममत्सि किं नोद्-उद् उ हर्षसे दातवा उ ॥ ४ ०२१ ०९
एवा वस्व इन्द्रः सत्यः सम्राड् ढन्ता वृत्रं वरिवः पूरवे कः ।
पुरुष्टुत क्रत्वा नः शग्धि रायो भक्षीय ते ऽवसो दैव्यस्य ॥ ४ ०२१ १०
नू ष्टुत इन्द्र नू गृणान इषं जरित्रे नद्यो ३ न पीपेः ।
अकारि ते हरिवो ब्रह्म नव्यं धिया स्याम रथ्यः सदासाः ॥ ४ ०२१ ११

(३१८)

यन् न इन्द्रो जुजुषे यच् च वष्टि तन् नो महान् करति शुष्म्य् आ चित् ।
ब्रह्म स्तोमम् मघवा सोमम् उक्था यो अश्मानं शवसा बिभ्रद् एति ॥ ४ ०२२ ०१
वृषा वृषन्धिं चतुरश्रिम् अस्यन्न् उग्रो बाहुभ्यां नृतमः शचीवान् ।
श्रिये परुष्णीम् उषमाण ऊर्णां यस्याः पवाणि सख्याय विव्ये ॥ ४ ०२२ ०२
यो देवो देवतमो जायमानो महो वाजेभिर् महद्भिश् च शुष्मैः ।
दधानो वज्रम् बाह्वोर् उशन्तं द्याम् अमेन रेजयत् प्र भूम ॥ ४ ०२२ ०३
विश्वा रोधांसि प्रवतश् च पूर्वीर् द्यौर् ऋष्वाज् जनिमन् रेजत क्षाः ।
आ मातरा भरति शुष्म्य् आ गोर् नृवत् परिज्मन् नोनुवन्त वाताः ॥ ४ ०२२ ०४
ता तू त इन्द्र महतो महानि विश्वेष्व् इत् सवनेषु प्रवाच्या ।
यच् छूर धृष्णो धृषता दधृष्वान् अहिं वज्रेण शवसाविवेषीः ॥ ४ ०२२ ०५
ता तू ते सत्या तुविनृम्ण विश्वा प्र धेनवः सिस्रते वृष्ण ऊध्नः ।
अधा ह त्वद् वृषमणो भियानाः प्र सिन्धवो जवसा चक्रमन्त ॥ ४ ०२२ ०६
अत्राह ते हरिवस् ता उ देवीर् अवोभिर् इन्द्र स्तवन्त स्वसारः ।
यत् सीम् अनु प्र मुचो बद्बधाना दीर्घाम् अनु प्रसितिं स्यन्दयध्यै ॥ ४ ०२२ ०७
पिपीळे अंशुर् मद्यो न सिन्धुर् आ त्वा शमी शशमानस्य शक्तिः ।
अस्मद्र्यक् छुशुचानस्य यम्या आशुर् न रश्मिं तुव्योजसं गोः ॥ ४ ०२२ ०८
अस्मे वर्षिष्ठा कृणुहि ज्येष्ठा नृम्णानि सत्रा सहुरे सहांसि ।
अस्मभ्यं वृत्रा सुहनानि रन्धि जहि वधर् वनुषो मर्त्यस्य ॥ ४ ०२२ ०९
अस्माकम् इत् सु शृणुहि त्वम् इन्द्रास्मभ्यं चित्राꣳ उप माहि वाजान् ।

अस्मभ्यं विश्वा इषणः पुरंधीर् अस्माकं सु मघवन् बोधि गोदाः ॥ ४ ०२२ १०
नू ष्टुत इन्द्र नू गृणान इषं जरित्रे नद्यो ३ न पीपेः ।
अकारि ते हरिवो ब्रह्म नव्यं धिया स्याम रथ्यः सदासाः ॥ ४ ०२२ ११

(३१९)

कथा महाम् अवृधत् कस्य होतुर् यज्ञं जुषाणो अभि सोमम् ऊधः ।
पिबन्न् उशानो जुषमाणो अन्धो ववक्ष ऋष्वः शुचते धनाय ॥ ४ ०२३ ०१
को अस्य वीरः सधमादम् आप सम् आनंश सुमतिभिः को अस्य ।
कद् अस्य चित्रं चिकिते कद् ऊती वृधे भुवच् छशमानस्य यज्योः ॥ ४ ०२३ ०२
कथा शृणोति हूयमानम् इन्द्रः कथा शृण्वन्न् अवसाम् अस्य वेद ।
का अस्य पूर्वीर् उपमातयो ह कथैनम् आहुः पपुरिं जरित्रे ॥ ४ ०२३ ०३
कथा सबाधः शशमानो अस्य नशद् अभि द्रविणं दीध्यानः ।
देवो भुवन् नवेदा म ऋतानां नमो जगृभ्वाꣳ अभि यज् जुजोषत् ॥ ४ ०२३ ०४
कथा कद् अस्या उषसो व्युष्टौ देवो मर्तस्य सख्यं जुजोष ।
कथा कद् अस्य सख्यं सखिभ्यो ये अस्मिन् कामं सुयुजं ततस्रे ॥ ४ ०२३ ०५
किम् आद् अमत्रं सख्यं सखिभ्यः कदा नु ते भ्रात्रम् प्र ब्रवाम ।
श्रिये सुदृशो वपुर् अस्य सर्गाः स्व १ र् ण चित्रतमम् इष आ गोः ॥ ४ ०२३ ०६
द्रुहं जिघांसन् ध्वरसम् अनिन्द्रां तेतिक्ते तिग्मा तुजसे अनीका ।
ऋणा चिद् यत्र ऋणया न उग्रो दूरे अज्ञाता उषसो बबाधे ॥ ४ ०२३ ०७
ऋतस्य हि शुरुधः सन्ति पूर्वीर् ऋतस्य धीतिर् वृजिनानि हन्ति ।
ऋतस्य श्लोको बधिरा ततर्द कर्णा बुधानः शुचमान आयोः ॥ ४ ०२३ ०८
ऋतस्य दृळ्हा धरुणानि सन्ति पुरूणि चन्द्रा वपुषे वपूंषि ।
ऋतेन दीर्घम् इषणन्त पृक्ष ऋतेन गाव ऋतम् आ विवेशुः ॥ ४ ०२३ ०९
ऋतं येमान ऋतम् इद् वनोत्य् ऋतस्य शुष्मस् तुरया उ गव्युः ।
ऋताय पृथ्वी बहुले गभीरे ऋताय धेनू परमे दुहाते ॥ ४ ०२३ १०
नू ष्टुत इन्द्र नू गृणान इषं जरित्रे नद्यो ३ न पीपेः ।
अकारि ते हरिवो ब्रह्म नव्यं धिया स्याम रथ्यः सदासाः ॥ ४ ०२३ ११

(३२०)

का सुष्टुतिः शवसः सूनुम् इन्द्रम् अर्वाचीनं राधस आ ववर्तत् ।
ददिर् हि वीरो गृणते वसूनि स गोपतिर् निष्षिधां नो जनासः ॥ ४ ०२४ ०१
स वृत्रहत्ये हव्यः स ईड्यः स सुष्टुत इन्द्रः सत्यराधाः ।
स यामन्न् आ मघवा मर्त्याय ब्रह्मण्यते सुष्वये वरिवो धात् ॥ ४ ०२४ ०२
तम् इन् नरो वि ह्वयन्ते समीके रिरिक्वांसस् तन्वः कृण्वत त्राम् ।
मिथो यत् त्यागम् उभयासो अग्मन् नरस् तोकस्य तनयस्य सातौ ॥ ४ ०२४ ०३
क्रतूयन्ति क्षितयो योग उग्राशुषाणासो मिथो अर्णसातौ ।
सं यद् विशो ऽववृत्रन्त युध्मा आद् इन् नेम इन्द्रयन्ते अभीके ॥ ४ ०२४ ०४
आद् इद् ध नेम इन्द्रियं यजन्त आद् इत् पक्तिः पुरोळाश रिरिच्यात् ।
आद् इत् सोमो वि पपृच्याद् असुष्वीन् आद् इज् जुजोष वृषभं यजध्यै ॥ ४ ०२४ ०५
कृणोत्य् अस्मै वरिवो य इत्थेन्द्राय सोमम् उशते सुनोति ।
सध्रीचीनेन मनसाविवेनन् तम् इत् सखायं कृणुते समत्सु ॥ ४ ०२४ ०६
य इन्द्राय सुनवत् सोमम् अद्य पचात् पक्तीर् उत भृज्जाति धानाः ।
प्रति मनायोर् उचथानि हर्यन् तस्मिन् दधद् वृषणं शुष्मम् इन्द्रः ॥ ४ ०२४ ०७
यदा समर्यं व्य् अचेद् ऋघावा दीर्घं यद् आजिम् अभ्य् अख्यद् अर्यः ।
अचिक्रदद् वृषणम् पत्न्य् अच्छा दुरोण आ निशितं सोमसुद्भिः ॥ ४ ०२४ ०८
भूयसा वस्नम् अचरत् कनीयो ऽविक्रीतो अकानिषम् पुनर् यन् ।
स भूयसा कनीयो नारिरेचीद् दीना दक्षा वि दुहन्ति प्र वाणम् ॥ ४ ०२४ ०९
क इमं दशभिर् ममेन्द्रं क्रीणाति धेनुभिः ।
यदा वृत्राणि जङ्घनद् अथैनम् मे पुनर् ददत् ॥ ४ ०२४ १०
नू ष्टुत इन्द्र नू गृणान इषं जरित्रे नद्यो ३ न पीपेः ।
अकारि ते हरिवो ब्रह्म नव्यं धिया स्याम रथ्यः सदासाः ॥ ४ ०२४ ११

(३२१)

को अद्य नर्यो देवकाम उशन्न् इन्द्रस्य सख्यं जुजोष ।
को वा महे ऽवसे पार्याय समिद्ध अग्नौ सुतसोम ईट्टे ॥ ४ ०२५ ०१
को नानाम वचसा सोम्याय मनायुर् वा भवति वस्त उस्राः ।
क इन्द्रस्य युज्यं कः सखित्वं को भ्रात्रं वष्टि कवये क ऊती ॥ ४ ०२५ ०२
को देवानाम् अवो अद्या वृणीते क आदित्याँ अदितिं ज्योतिर् ईट्टे ।
कस्याश्विनाव् इन्द्रो अग्निः सुतस्यांशोः पिबन्ति मनसाविवेनम् ॥ ४ ०२५ ०३
तस्मा अग्निर् भारतः शर्म यंसज् ज्योक् पश्यात् सूर्यम् उच्चरन्तम् ।
य इन्द्राय सुनवामेत्य् आह नरे नर्याय नृतमाय नृणाम् ॥ ४ ०२५ ०४
न तं जिनन्ति बहवो न दभ्रा उर्व् अस्मा अदितिः शर्म यंसत् ।
प्रियः सुकृत् प्रिय इन्द्रे मनायुः प्रियः सुप्रावीः प्रियो अस्य सोमी ॥ ४ ०२५ ०५
सुप्राव्यः प्राशुषाळ् एष वीरः सुष्वेः पक्तिं कृणुते केवलेन्द्रः ।
नासुष्वेर् आपिर् न सखा न जामिर् दुष्प्राव्यो ऽवहन्तेद् अवाचः ॥ ४ ०२५ ०६
न रेवता पणिना सख्यम् इन्द्रो ऽसुन्वता सुतपाः सं गृणीते ।
आस्य वेदः खिदति हन्ति नग्नं वि सुष्वये पक्तये केवलो भूत् ॥ ४ ०२५ ०७
इन्द्रम् परे ऽवरे मध्यमास इन्द्रं यान्तो ऽवसितास इन्द्रम् ।
इन्द्रं क्षियन्त उत युध्यमाना इन्द्रं नरो वाजयन्तो हवन्ते ॥ ४ ०२५ ०८

(३२२)

अहम् मनुर् अभवं सूर्यश् चाहं कक्षीवाँ ऋषिर् अस्मि विप्रः ।
अहं कुत्समम् आर्जुनेयं न्य् ऋञ्जे ऽहं कविर् उशना पश्यता मा ॥ ४ ०२६ ०१
अहम् भूमिम् अददाम् आर्यायाहं वृष्टिं दाशुषे मर्त्याय ।
अहम् अपो अनयं वावशाना मम देवासो अनु केतम् आयन् ॥ ४ ०२६ ०२
अहम् पुरो मन्दसानो व्य् आइरं नव साकं नवतीः शम्बरस्य ।
शततमं वेश्यं सर्वताता दिवोदासम् अतिथिग्वं यद् आवम् ॥ ४ ०२६ ०३
प्र सु ष विभ्यो मरुतो विर् अस्तु प्र श्येनः श्येनेभ्य आशुपत्वा ।
अचक्रया यत् स्वधया सुपर्णो हव्यम् भरन् मनवे देवजुष्टम् ॥ ४ ०२६ ०४

भरद् यदि विर् अतो वेविजानः पथोरुणा मनोजवा असर्जि ।
तूयं ययौ मधुना सोम्येनोत श्रवो विविदे श्येनो अत्र ॥ ४ ०२६ ०५
ऋजीपी श्येनो ददमानो अंशुम् परावतः शकुनो मन्द्रम् मदम् ।
सोमम् भरद् दादृहाणो देवावान् दिवो अमुष्माद् उत्तराद् आदाय ॥ ४ ०२६ ०६
आदाय श्येनो अभरत् सोमं सहस्रं सवाꣳ अयुतं च साकम् ।
अत्रा पुरंधिर् अजहाद् अरातीर् मदे सोमस्य मूरा अमूरः ॥ ४ ०२६ ०७

(३२३)

गर्भे नु सन्न् अन्व् एषाम् अवेदम् अहं देवानां जनिमानि विश्वा ।
शतम् मा पुर आयसीर् अरक्षन्न् अध श्येनो जवसा निर् अदीयम् ॥ ४ ०२७ ०१
न घा स माम् अप जोषं जभाराभीम् आंस त्वक्षसा वीर्येण ।
ईर्मा पुरंधिर् अजहाद् अरातीर् उत वाताꣳ अतरच् छूशुवानः ॥ ४ ०२७ ०२
अव यच् छ्येनो अस्वनीद् अध द्योर् वि यद् यदि वात ऊहुः पुरंधिम् ।
सृजद् यद् अस्मा अव ह क्षिपज् ज्यां कृशानुर् अस्ता मनसा भुरण्यन् ॥ ४ ०२७ ०३
ऋजिप्य ईम् इन्द्रावतो न भुज्युं श्येनो जभार बृहतो अधि ष्णोः ।
अन्तः पतत् पतत्र्य् अस्य पर्णम् अध यामनि प्रसितस्य तद् वेः ॥ ४ ०२७ ०४
अध श्वेतं कलशं गोभिर् अक्तम् आपिप्यानम् मघवा शुक्रम् अन्धः ।
अध्वर्युभिः प्रयतम् मध्वो अग्रम् इन्द्रो मदाय प्रति धत् पिबध्यै शूरो मदाय प्रति धत् पिबध्यै ॥ ।

(३२४)

त्वा युजा तव तत् सोम सख्य इन्द्रो अपो मनवे सस्रुतस् कः ।
अहन्न् अहिम् अरिणात् सप्त सिन्धून् अपावृणोद् अपिहितेव खानि ॥ ४ ०२८ ०१
त्वा युजा नि खिदत् सूर्यस्येन्द्रश् चक्रं सहसा सद्य इन्दो ।
अधि ष्णुना बृहता वर्तमानम् महो द्रुहो अप विश्वायु धायि ॥ ४ ०२८ ०२
अहन्न् इन्द्रो अदहद् अग्निर् इन्दो पुरा दस्यून् मध्यंदिनाद् अभीके ।
दुर्गे दुरोणे क्रत्वा न यातां पुरू सहस्रा शर्वा नि बर्हीत् ॥ ४ ०२८ ०३

विश्वस्मात् सीम् अधमाꣳ इन्द्र दस्यून् विशो दासीर् अकृणोर् अप्रशस्ताः ।
अबाधेथाम् अमृणतं नि शत्रून् अविन्देथाम् अपचितिं वधत्रैः ॥ ४ ०२८ ०४
एवा सत्यम् मघवाना युवं तद् इन्द्रश् च सोमोर्वम् अश्व्यं गोः ।
आददृतम् अपिहितान्य् अश्ना रिरिचथुः क्षाश् चित् ततृदाना ॥ ४ ०२८ ०५

(३२५)

आ न स्तुत उप वाजेभिर् ऊती इन्द्र याहि हरिभिर् मन्दसानः ।
तिरश् चिद् अर्यः सवना पुरूण्य् आङ्गूषेभिर् गृणानः सत्यराधाः ॥ ४ ०२९ ०१
आ हि ष्मा याति नर्यश् चिकित्वान् हूयमानः सोतृभिर् उप यज्ञम् ।
स्वश्वो यो अभीरुर् मन्यमानः सुष्वाणेभिर् मदति सं ह वीरैः ॥ ४ ०२९ ०२
श्रावयेद् अस्य कर्णा वाजयध्यै जुष्टाम् अनु प्र दिशम् मन्दयध्यै ।
उद्वावृषाणो राधसे तुविष्मान् करन् न इन्द्रः सुतीर्थाभयं च ॥ ४ ०२९ ०३
अच्छा यो गन्ता नाधमानम् ऊती इत्था विप्रं हवमानं गृणन्तम् ।
उप त्मनि दधानो धुर्य् आ३ शून् सहस्राणि शतानि वज्रबाहुः ॥ ४ ०२९ ०४
त्वोतासो मघवन्न् इन्द्र विप्रा वयं ते स्याम सूरयो गृणन्तः ।
भेजानासो बृहद्दिवस्य राय आकाय्यस्य दावने पुरुक्षोः ॥ ४ ०२९ ०५

(३२६)

नकिर् इन्द्र त्वद् उत्तरो न ज्यायाꣳ अस्ति वृत्रहन् ।
नकिर् एवा यथा त्वम् ॥ ४ ०३० ०१
सत्रा ते अनु कृष्टयो विश्वा चक्रेव वावृतुः ।
सत्रा महाꣳ असि श्रुतः ॥ ४ ०३० ०२
विश्वे चनेद् अना त्वा देवास इन्द्र युयुधुः ।
यद् अहा नक्तम् आतिरः ॥ ४ ०३० ०३
यत्रोत बाधितेभ्यश् चक्रं कुत्साय युध्यते ।
मुषाय इन्द्र सूर्यम् ॥ ४ ०३० ०४

यत्र॑ दे॒वाꣳ ऋ॑घाय॒तो विश्वा॒ꣳ अयु॑ध्य॒ एक॒ इत् ।
त्वम् इ॑न्द्र व॒नूꣳ अह॑न् ॥ ४ ०३० ०५
यत्रो॒त मर्त्या॑य॒ कम् अरि॑णा इन्द्र॒ सूर्य॑म् ।
प्राव॒ः शची॑भि॒र् एत॑शम् ॥ ४ ०३० ०६
किम् आद् उ॒तासि॑ वृत्रह॒न् मघ॑वन् मन्यु॒मत्त॑मः ।
अत्राह॒ दानु॒म् आति॑रः ॥ ४ ०३० ०७
ए॒तद् घेद् उ॒त वी॒र्य १॒॑ म् इन्द्र॑ च॒कर्थ॒ पौंस्य॑म् ।
स्त्रियं॒ यद् दु॑र्हणा॒युवं॒ वधी॑र् दुहि॒तरं॑ दि॒वः ॥ ४ ०३० ०८
दि॒वश् चि॑द् घा दुहि॒तर॑म् म॒हान् म॑ही॒यमा॑नाम् ।
उ॒षास॑म् इन्द्र॒ सम् पि॑णक् ॥ ४ ०३० ०९
अपो॒षा अन॑सः सर॒त् सम्पि॑ष्टा॒द् अह॑ बि॒भ्युषी॑ ।
नि यत् सीं॑ शि॒श्नथ॒द् वृषा॑ ॥ ४ ०३० १०
ए॒तद् अ॑स्या॒ अनः॑ शये॒ सुस॑म्पिष्टं॒ विपा॒श्य् आ ।
स॒सार॑ सीम् परा॒वतः॑ ॥ ४ ०३० ११
उ॒त सिन्धुं॑ विबा॒ल्यं वितस्था॒नाम् अधि॒ क्षमि॑ ।
परि॑ ष्ठा इन्द्र मा॒यया॑ ॥ ४ ०३० १२
उ॒त शुष्ण॑स्य धृष्णु॒या प्र मृ॑क्षो अ॒भि वेद॑नम् ।
पुरो॒ यद् अ॑स्य सम्पि॒णक् ॥ ४ ०३० १३
उ॒त दा॒सं कौ॑लित॒रम् बृ॑ह॒तः पर्व॑ता॒द् अधि॑ ।
अवा॑हन्न् इन्द्र॒ शम्ब॑रम् ॥ ४ ०३० १४
उ॒त दा॒सस्य॑ व॒र्चिनः॑ स॒हस्रा॑णि श॒ताव॑धीः ।
अधि॒ पञ्च॑ प्र॒धीꣳर् इ॑व ॥ ४ ०३० १५
उ॒त त्यम् पु॒त्रम् अ॒ग्रुवः॒ परा॑वृक्तं श॒तक्र॑तुः ।
उ॒क्थेष्व् इन्द्र॒ आभ॑जत् ॥ ४ ०३० १६
उ॒त त्या तु॒र्वशा॒यदू॑ अस्ना॒तारा॒ शची॒पतिः॑ ।
इन्द्रो॑ वि॒द्वाꣳ अ॑पारयत् ॥ ४ ०३० १७
उ॒त त्या स॒द्य आर्या॑ स॒रयो॑र् इन्द्र पा॒रतः॑ ।
अर्णा॑चि॒त्ररथा॑वधीः ॥ ४ ०३० १८

अनु द्वा जहिता नयो ऽन्धं श्रोणं च वृत्रहन् ।
न तत् ते सुम्नम् अष्टवे ॥ ४ ०३० १९
शतम् अश्मन्मयीनाम् पुराम् इन्द्रो व्य् आस्यत् ।
दिवोदासाय दाशुषे ॥ ४ ०३० २०
अस्वापयद् दभीतये सहस्रा त्रिंशतं हथैः ।
दासानाम् इन्द्रो मायया ॥ ४ ०३० २१
स घेद् उतासि वृत्रहन् समान इन्द्र गोपतिः ।
यस् ता विश्वानि चिच्युषे ॥ ४ ०३० २२
उत नूनं यद् इन्द्रियं करिष्या इन्द्र पौंस्यम् ।
अद्या नकिष् टद् आ मिनत् ॥ ४ ०३० २३
वामं-वामं त आदुरे देवो ददात्व् अर्यमा ।
वामम् पूषा वामम् भगो वामं देवः करूळती ॥ ४ ०३० २४

(३२७)

कया नश् चित्र आ भुवद् ऊती सदावृधः सखा ।
कया शचिष्ठया वृता ॥ ४ ०३१ ०१
कस् त्वा सत्यो मदानाम् मंहिष्ठो मत्सद् अन्धसः ।
दृळ्हा चिद् आरुजे वसु ॥ ४ ०३१ ०२
अभी षु णः सखीनाम् अविता जरितॄणाम् ।
शतम् भवास्य् ऊतिभिः ॥ ४ ०३१ ०३
अभी न आ ववृत्स्व चक्रं न वृत्तम् अर्वतः ।
नियुद्भिश् चर्षणीनाम् ॥ ४ ०३१ ०४
प्रवता हि क्रतूनाम् आ हा पदेव गच्छसि ।
अभक्षि सूर्ये सचा ॥ ४ ०३१ ०५
सं यत् ते इन्द्र मन्यवः सं चक्राणि दधन्विरे ।
अध त्वे अध सूर्ये ॥ ४ ०३१ ०६
उत स्मा हि त्वाम् आहुर् इन् मघवानं शचीपते ।

दाता॑रम् अविदीधयुम् ॥ ४ ०३१ ०७
उत स्मा॑ सद्य इत् परि॑ शशमा॒नाय॑ सुन्व॒ते ।
पुरू चि॑न् मंह॒से व॑सु॑ ॥ ४ ०३१ ०८
नहि॒ ष्मा॑ ते श॒तं च॒न राधो॒ वर॑न्त आ॒मुरः॑ ।
न च्यौ॒त्नानि॑ करिष्य॒तः ॥ ४ ०३१ ०९
अ॒स्माꣳ अ॑वन्तु ते श॒तम् अ॒स्मान् स॒हस्र॑म् ऊ॒तयः॑ ।
अ॒स्मान् विश्वा॑ अभिष्ट॒यः ॥ ४ ०३१ १०
अ॒स्माꣳ इ॒हा वृ॑णीष्व स॒ख्याय॑ स्व॒स्तये॑ ।
म॒हो रा॒ये दि॒वित्म॑ते ॥ ४ ०३१ ११
अ॒स्माꣳ अ॑विड्ढि विश्वहेन्द्र॑ रा॒या परी॑णसा ।
अ॒स्मान् विश्वा॑भिर् ऊ॒तिभिः॑ ॥ ४ ०३१ १२
अ॒स्मभ्यं ताꣳ अपा॑ वृधि व्र॒जाꣳ अ॑स्ते॒व॑ गोम॑तः ।
नवा॑भिर् इन्द्रो॒तिभिः॑ ॥ ४ ०३१ १३
अ॒स्माक॑ धृष्णुया रथो॑ द्यु॒माꣳ इ॒न्द्रान॑पच्युतः ।
गव्युर् अ॑श्व॒युर् ई॑यते ॥ ४ ०३१ १४
अ॒स्माक॑म् उत्त॒मं कृ॑धि श्रवो॑ दे॒वेषु॑ सूर्य ।
वर्षि॑ष्ठं द्याम् इ॒वोप॑रि॑ ॥ ४ ०३१ १५

(३२८)

आ तू न॑ इन्द्र वृत्रहन्न् अ॒स्माक॑म् अ॒र्धम् आ ग॑हि ।
म॒हान् म॒हीभि॑र् ऊ॒तिभिः॑ ॥ ४ ०३२ ०१
भूमि॑श् चिद् घा॒सि तूतु॑जिर् आ चि॑त्र चि॒त्रिणी॒ष्व् आ ।
चि॒त्रं कृ॑णोष्य् ऊ॒तये॑ ॥ ४ ०३२ ०२
द॒भ्रेभि॑श् चि॒च् छ॒शी॒यां॒सं हं॒सि॒ व्रा॒ध॒न्त॒म् ओज॑सा ।
सखि॑भिर् ये त्वे सचा॑ ॥ ४ ०३२ ०३
व॒यम् इ॑न्द्र त्वे सचा॑ व॒यं त्वा॒भि नो॑नुमः ।
अ॒स्माꣳअ॑स्माꣳ इद् उद् अव ॥ ४ ०३२ ०४

स नश् चित्राभिर् अद्रिवो ऽनवद्याभिर् ऊतिभिः । अनाधृष्टाभिर् आ गहि ॥ ४ ०३२ ०५
भूयामो षु त्वावतः सखाय इन्द्र गोमतः । युजो वाजाय घृष्वये ॥ ४ ०३२ ०६
त्वं ह्य एक ईशिष इन्द्र वाजस्य गोमतः । स नो यन्धि महीम् इषम् ॥ ४ ०३२ ०७
न त्वा वरन्ते अन्यथा यद् दित्ससि स्तुतो मघम् । स्तोतृभ्य इन्द्र गिर्वणः ॥ ४ ०३२ ०८
अभि त्वा गोतमा गिरानूषत प्र दावने । इन्द्र वाजाय घृष्वये ॥ ४ ०३२ ०९
प्र ते वोचाम वीर्या ३ या मन्दसान आरुजः । पुरो दासीर् अभीत्य ॥ ४ ०३२ १०
ता ते गृणन्ति वेधसो यानि चकर्थ पौंस्या । सुतेष्व् इन्द्र गिर्वणः ॥ ४ ०३२ ११
अवीवृधन्त गोतमा इन्द्र त्वे स्तोमवाहसः । ऐषु धा वीरवद् यशः ॥ ४ ०३२ १२
यच् चिद् धि शश्वताम् असीन्द्र साधारणस् त्वम् । तं त्वा वयं हवामहे ॥ ४ ०३२ १३
अर्वाचीनो वसो भवास्मे सु मत्स्वान्धसः । सोमानाम् इन्द्र सोमपाः ॥ ४ ०३२ १४
अस्माकं त्वा मतीनाम् आ स्तोम इन्द्र यच्छतु । अर्वाग् आ वर्तया हरी ॥ ४ ०३२ १५
पुरोळाश च नो घसो जोषयासे गिरश् च नः । वधूयुर् इव योषणाम् ॥ ४ ०३२ १६
सहस्रं व्यतीनां युक्तानाम् इन्द्रम् ईमहे । शतं सोमस्य खार्यः ॥ ४ ०३२ १७
सहस्रा ते शता वयं गवाम् आ च्यावयामसि । अस्मत्रा राध एतु ते ॥ ४ ०३२ १८

दश॑ ते कलशा॑नां हिर॒ण्यानाम् अधीमहि ।
भूरि॒दा अ॑सि वृत्रहन् ॥ ४ ०३२ १९
भूरि॑दा भूरि॑ देहि नो मा द॒भ्रम् भूर्य् आ भ॑र ।
भूरि॒ घेद् इ॑न्द्र दित्ससि ॥ ४ ०३२ २०
भूरि॒दा ह्य् असि॑ श्रु॒तः पु॑रुत्रा शूर वृत्रहन् ।
आ नो॑ भजस्व राध॑सि ॥ ४ ०३२ २१
प्र ते॑ बभ्रू वि॑चक्षण शंसा॑मि गोषणो नपात् ।
माभ्यां गा अनु॑ शिश्रथः ॥ ४ ०३२ २२
कनी॑नकेव॑ विद्र॒धे नवे॑ द्रु॒पदे अ॑भ्के ।
बभ्रू यामे॑षु शोभेते ॥ ४ ०३२ २३
अर॑म् म उ॒स्रयाम्णे ऽर॑म् अनु॒स्रयाम्णे ।
बभ्रू यामे॑ष्व् अ॒स्रिधा॑ ॥ ४ ०३२ २४

(३२९)

प्र ऋ॒भुभ्यो॑ दू॒तम् इ॑व वाच॑म् इष्य उपस्ति॒रे श्वे॑त॒रीं धे॒नुम् ई॑ळे ।
ये वात॑जूतास् त॒रणि॑भिर् एवै॒: परि॒ द्यां स॒द्यो अ॒पसो॑ बभू॒वुः ॥ ४ ०३३ ०१
य॒दा॒र॒म् अक्रा॑न् ऋ॒भव॒: पि॒तृभ्या॑म् परि॑विष्टी वे॒षणा॑ दं॒सना॑भिः ।
आद् इद् दे॒वाना॑म् उप॑ स॒ख्यम् आ॑य॒न् धीरा॑सः पु॒ष्टिम् अ॑वहन् म॒नायै॑ ॥ ४ ०३३ ०२
पु॒नर् ये च॒क्रुः पि॒तरा॒ युवा॑ना॒ सना॒ यूपे॑व ज॒रणा॒ शया॑ना ।
ते वा॒जो वि॒भ्वा॑ ऋ॒भुर् इ॒न्द्र॒वन्तो॒ मधु॒ष्परसो नो ऽवन्तु य॒ज्ञम् ॥ ४ ०३३ ०३
यत् स॑ंवत्स॒म् ऋ॒भवो॒ गाम् अर॑क्षन् यत् स॑ंवत्स॒म् ऋ॒भवो॒ मा अपि॑शन् ।
यत् स॑ंवत्स॒म् अभ॑रन् भासो॑ अस्या॒स् ताभि॒: शमी॑भिर् अमृत॒त्वम् आ॑शुः ॥ ४ ०३३ ०४
ज्ये॒ष्ठ आ॑ह चम॒सा द्वा क॒रे॒ति॒ कनी॑या॒न् त्रीन् कृ॑णवा॒मेत्य् आ॑ह ।
क॒नि॒ष्ठ आ॑ह॒ चतु॑रस् करेति॒ त्वष्ट॑ ऋभवस् तत् प॒नय॒द् वचो॑ वः ॥ ४ ०३३ ०५
स॒त्यम् ऊ॑चुर् नर॑ एवा हि च॒क्रुर् अनु॑ स्वधाम् ऋ॒भवो॑ जग्मुर् एताम् ।
वि॒भ्राज॑मानांश् च॒मसा॑ अहे॒वावे॑नत् त्वष्टा॑ च॒तुरो॑ ददृ॒श्वान् ॥ ४ ०३३ ०६

द्वादश द्यून् यद् अगोह्यस्यातिथ्ये रणन्न् ऋभवः ससन्तः ।
सुक्षेत्राकृण्वन्न् अनयन्त सिन्धून् धन्वातिष्ठन्न् ओषधीर् निम्नम् आपः ॥ ४ ०३३ ०७
रथं ये चक्रुः सुवृतं नरेष्ठां ये धेनुं विश्वजुवं विश्वरूपाम् ।
त आ तक्षन्त्व् ऋभवो रयिं नः स्ववसः स्वपसः सुहस्ताः ॥ ४ ०३३ ०८
अपो ह्य् एषाम् अजुषन्त देवा अभि क्रत्वा मनसा दीध्यानाः ।
वाजो देवानाम् अभवत् सुकर्मेन्द्रस्य ऋभुक्षा वरुणस्य विभ्वा ॥ ४ ०३३ ०९
ये हरी मेधयोक्था मदन्त इन्द्राय चक्रुः सुयुजा ये अश्वा ।
ते रायस् पोषं द्रविणान्य् अस्मे धत्त ऋभवः क्षेमयन्तो न मित्रम् ॥ ४ ०३३ १०
इदाह्नः पीतिम् उत वो मदं धुर् न ऋते श्रान्तस्य सख्याय देवाः ।
ते नूनम् अस्मे ऋभवो वसूनि तृतीये अस्मिन् सवने दधात ॥ ४ ०३३ ११

(३३०)

ऋभुर् विभ्वा वाज इन्द्रो नो अच्छेमं यज्ञं रत्नधेयोप यात ।
इदा हि वो धिषणा देव्य् अह्नाम् अधात् पीतिं सम् मदा अगमता वः ॥ ४ ०३४ ०१
विदानासो जन्मनो वाजरत्ना उत ऋतुभिर् ऋभवो मादयध्वम् ।
सं वो मदा अगमत सम् पुरंधिः सुवीराम् अस्मे रयिम् एरयध्वम् ॥ ४ ०३४ ०२
अयं वो यज्ञ ऋभवो ऽकारि यम् आ मनुष्वत् प्रदिवो दधिध्वे ।
प्र वो ऽच्छा जुजुषाणासो अस्थुर् अभूत विश्वे अग्रियोत वाजाः ॥ ४ ०३४ ०३
अभूद् उ वो विधते रत्नधेयम् इदा नरो दाशुषे मर्त्याय ।
पिबत वाजा ऋभवो ददे वो महि तृतीयं सवनम् मदाय ॥ ४ ०३४ ०४
आ वाजा यातोप न ऋभुक्षा महो नरो द्रविणसो गृणानाः ।
आ वः पीतयो ऽभिपित्वे अह्नाम् इमा अस्तं नवस्व इव गमन् ॥ ४ ०३४ ०५
आ नपातः शवसो यातनोपेमं यज्ञं नमसा हूयमानाः ।
सजोषसः सूरयो यस्य च स्थ मध्वः पात रत्नधा इन्द्रवन्तः ॥ ४ ०३४ ०६
सजोषा इन्द्र वरुणेन सोमं सजोषाः पाहि गिर्वणो मरुद्भिः ।
अग्रेपाभिर् ऋतुपाभिः सजोषा ग्नास्पत्नीभी रत्नधाभिः सजोषाः ॥ ४ ०३४ ०७
सजोषस आदित्यैर् मादयध्वं सजोषस ऋभवः पर्वतेभिः ।

सजोषसो दैव्येना सवित्रा सजोषसः सिन्धुभी रत्नधेभिः ॥ ४ ०३४ ०८
ये अश्विना ये पितरा य ऊती धेनुं ततक्षुर् ऋभवो ये अश्वा ।
ये अंसत्रा य ऋधग् रोदसी ये विभ्वो नरः स्वपत्यानि चक्रुः ॥ ४ ०३४ ०९
ये गोमन्तं वाजवन्तं सुवीरं रयिं धत्थ वसुमन्तम् पुरुक्षुम् ।
ते अग्रेपा ऋभवो मन्दसाना अस्मे धत्त ये च रातिं गृणन्ति ॥ ४ ०३४ १०
नापाभूत न वोऽतीतृषामानिःशस्ता ऋभवो यज्ञे अस्मिन् ।
सम् इन्द्रेण मदथ सम् मरुद्भिः सं राजभी रत्नधेयाय देवाः ॥ ४ ०३४ ११

(३३१)
इहोप यात शवसो नपातः सौधन्वना ऋभवो माप भूत ।
अस्मिन् हि वः सवने रत्नधेयं गमन्त्व् इन्द्रम् अनु वो मदासः ॥ ४ ०३५ ०१
आगन्न् ऋभूणाम् इह रत्नधेयम् अभूत् सोमस्य सुषुतस्य पीतिः ।
सुकृत्यया यत् स्वपस्यया चँ एकं विचक्र चमसं चतुर्धा ॥ ४ ०३५ ०२
व्य् अकृणोत चमसं चतुर्धा सखे वि शिक्षेत्य् अब्रवीत ।
अथैत वाजा अमृतस्य पन्थां गणं देवानाम् ऋभवः सुहस्ताः ॥ ४ ०३५ ०३
किम्मयः स्विच् चमस एष आस यं काव्येन चतुरो विचक्र ।
अथा सुनुध्वं सवनम् मदाय पात ऋभवो मधुनः सोम्यस्य ॥ ४ ०३५ ०४
शच्याकर्त पितरा युवाना शच्याकर्त चमसं देवपानम् ।
शच्या हरी धनुतराव् अतष्टेन्द्रवाहाव् ऋभवो वाजरत्नाः ॥ ४ ०३५ ०५
यो वः सुनोत्य् अभिपित्वे अह्नां तीव्रं वाजासः सवनम् मदाय ।
तस्मै रयिम् ऋभवः सर्ववीरम् आ तक्षत वृषणो मन्दसानाः ॥ ४ ०३५ ०६
प्रातः सुतम् अपिबो हर्यश्व माध्यंदिनं सवनं केवलं ते ।
सम् ऋभुभिः पिबस्व रत्नधेभिः सखीर् याँ इन्द्र चकृषे सुकृत्या ॥ ४ ०३५ ०७
ये देवासो अभवता सुकृत्या श्येना इवेद् अधि दिवि निषेद ।
ते रत्नं धात शवसो नपातः सौधन्वना अभवतामृतासः ॥ ४ ०३५ ०८
यत् तृतीयं सवनं रत्नधेयम् अकृणुध्वं स्वपस्या सुहस्ताः ।
तद् ऋभवः परिषिक्तं व एतत् सम् मदेभिर् इन्द्रियेभिः पिबध्वम् ॥ ४ ०३५ ०९

(३३२)

अनश्वो जातो अनभीशुर् उक्थ्यो ३ रथस् त्रिचक्रः परि वर्तते रजः ।
महत् तद् वो देव्यस्य प्रवाचनं द्याम् ऋभवः पृथिवीं यच् च पुष्यथ ॥ ४ ०३६ ०१
रथं ये चक्रुः सुवृतं सुचेतसो ऽविह्वरन्तम् मनसस् परि ध्यया ।
ताꣳ ऊ न्व् अ १ स्य सवनस्य पीतय आ वो वाजा ऋभवो वेदयामसि ॥ ४ ०३६ ०२
तद् वो वाजा ऋभवः सुप्रवाचनं देवेषु विभ्वो अभवन् महित्वनम् ।
जिव्री यत् सन्ता पितरा सनाजुरा पुनर् युवाना चरथाय तक्षथ ॥ ४ ०३६ ०३
एकं वि चक्र चमसं चतुर्वयं निश् चर्मणो गाम् अरिणीत धीतिभिः ।
अथा देवेष्व् अमृतत्वम् आनश श्रुष्टी वाजा ऋभवस् तद् व उक्थ्यम् ॥ ४ ०३६ ०४
ऋभुतो रयिः प्रथमश्रवस्तमो वाजश्रुतासो यम् अजीजनन् नरः ।
विभ्वतष्टो विदथेषु प्रवाच्यो यं देवासो ऽवथा स विचर्षणिः ॥ ४ ०३६ ०५
स वाज्य् अर्वा स ऋषिर् वचस्यया स शूरो अस्ता पृतनासु दुष्टरः ।
स रायस् पोषं स सुवीर्यं दधे यं वाजो विभ्वाꣳ ऋभवो यम् आविषुः ॥ ४ ०३६ ०६
श्रेष्ठं वः पेशो अधि धायि दर्शतं स्तोमो वाजा ऋभवस् तं जुजुष्टन ।
धीरासो हि ष्ठा कवयो विपश्चितस् तान् व एना ब्रह्मणा वेदयामसि ॥ ४ ०३६ ०७
यूयम् अस्मभ्यं धिषणाभ्यस् परि विद्वांसो विश्वा नर्याणि भोजना ।
द्युमन्तं वाजं वृषशुष्मम् उत्तमम् आ नो रयिम् ऋभवस् तक्षता वयः ॥ ४ ०३६ ०८
इह प्रजाम् इह रयिं रराणा इह श्रवो वीरवत् तक्षता नः ।
येन वयं चितयेमात्य् अन्यान् तं वाजं चित्रम् ऋभवो ददा नः ॥ ४ ०३६ ०९

(३३३)

उप नो वाजा अध्वरम् ऋभुक्षा देवा यात पथिभिर् देवयानैः ।
यथा यज्ञम् मनुषो विक्ष्व् आ ३ सु दधिध्वे रण्वाः सुदिनेष्व् अह्नाम् ॥ ४ ०३७ ०१
ते वो हृदे मनसे सन्तु यज्ञा जुष्टासो अद्य घृतनिर्णिजो गुः ।
प्र वः सुतासो हरयन्त पूर्णाः क्रत्वे दक्षाय हर्षयन्त पीताः ॥ ४ ०३७ ०२

न्युदायं देवहितं यथा व स्तोमो वाजा ऋभुक्षणो ददे वः ।
जुह्वे मनुष्वद् उपरासु विक्षु युष्मे सचा बृहद्दिवेषु सोमम् ॥ ४ ०३७ ०३
पीवोअश्वाः शुचद्रथा हि भूतायःशिप्रा वाजिनः सुनिष्काः ।
इन्द्रस्य सूनो शवसो नपातो ऽनु वश् चेत्य् अग्रियम् मदाय ॥ ४ ०३७ ०४
ऋभुम् ऋभुक्षणो रयिं वाजे वाजिन्तमं युजम् ।
इन्द्रस्वन्तं हवामहे सदासातमम् अश्विनम् ॥ ४ ०३७ ०५
सेद् ऋभवो यम् अवथ यूयम् इन्द्रश् च मर्त्यम् ।
स धीभिर् अस्तु सनिता मेधसाता सो अर्वता ॥ ४ ०३७ ०६
वि नो वाजा ऋभुक्षणः पथश् चितन यष्टवे ।
अस्मभ्यं सूरय स्तुता विश्वा आशास् तरीषणि ॥ ४ ०३७ ०७
तं नो वाजा ऋभुक्षण इन्द्र नासत्या रयिम् ।
सम् अश्वं चर्षणिभ्य आ पुरु शस्त मघत्तये ॥ ४ ०३७ ०८

(३३४)

उतो हि वां दात्रा सन्ति पूर्वा या पुरुभ्यस् त्रसदस्युर् नितोशे ।
क्षेत्रासां ददथुर् उर्वरासां घनं दस्युभ्यो अभिभूतिम् उग्रम् ॥ ४ ०३८ ०१
उत वाजिनम् पुरुनिष्षिध्वानं दधिक्राम् उ ददथुर् विश्वकृष्टिम् ।
ऋजिप्यं श्येनम् प्रुषितप्सुम् आशुं चर्कृत्यम् अर्यो नृपतिं न शूरम् ॥ ४ ०३८ ०२
यं सीम् अनु प्रवतेव द्रवन्तं विश्वः पुरुर् मदति हर्षमाणः ।
पड्भिर् गृध्यन्तम् मेधयुं न शूरं रथतुरं वातम् इव ध्रजन्तम् ॥ ४ ०३८ ०३
यः स्मारुन्धानो गध्या समत्सु सनुतरश् चरति गोषु गच्छन् ।
आविर्जीको विदथा निचिक्यत् तिरो अरतिम् पर्य् आप आयोः ॥ ४ ०३८ ०४
उत स्मैनं वस्त्रमथिं न तायुम् अनु क्रोशन्ति क्षितयो भरेषु ।
नीचायमानं जसुरिं न श्येनं श्रवश् चाच्छा पशुमच् च यूथम् ॥ ४ ०३८ ०५
उत स्मासु प्रथमः सरिष्यन् नि वेवेति श्रेणिभी रथानाम् ।
सृजं कृण्वानो जन्यो न शुभ्वा रेणुं रेरिहत् किरणं ददश्वान् ॥ ४ ०३८ ०६
उत स्य वाजी सहुरिर् ऋतावा शुश्रूषमाणस् तन्वा समर्ये ।

तुरं॑ य॒तीषु॑ तु॒रय॑न्न् ऋजि॒प्यो ऽधि भ्रु॒वोः कि॑रते रे॒णुम् ऋ॒ञ्जन् ॥ ४ ०३८ ०७
उ॒त स्मा॑स्य तन्य॒तोर् इ॑व॒ द्योर् ऋ॑घाय॒तो अ॑भि॒युजो॑ भयन्ते ।
य॒दा स॒हस्र॑म् अ॒भि षी॒म् अयो॑धीद् दु॒र्वर्तुः॑ स्मा भवति भी॒म ऋ॒ञ्जन् ॥ ४ ०३८ ०८
उ॒त स्मा॑स्य पनयन्ति॒ जना॑ जू॒तिं कृ॑ष्टि॒प्रो अ॒भिभू॑तिम् आ॒शोः ।
उ॒तैन॑म् आहुः समि॒थे वि॒यन्तः॒ परा॑ दधि॒क्रा अ॑सरत् स॒हस्रैः॑ ॥ ४ ०३८ ०९
आ द॑धि॒क्राः शव॑सा॒ पञ्च॑ कृ॒ष्टीः सूर्य॑ इव॒ ज्योति॑षा॒पस् त॑तान ।
स॒ह॒स्र॒साः श॑त॒सा वा॒ज्य् अर्वा॑ पृ॒णक्तु॒ मध्वा॒ सम् इ॒मा वचां॑सि ॥ ४ ०३८ १०

(३३५)

आ॒शुं द॑धि॒क्रां तम् उ॒ नु ष्ट॑वाम दि॒वस् पृ॑थि॒व्या उ॒त च॑र्किराम ।
उ॒च्छन्ती॒र् माम् उ॒षसः॑ सूदय॒न्त्व् अति॒ विश्वा॑नि दुरि॒तानि॑ पर्षन् ॥ ४ ०३९ ०१
म॒हश् च॑र्क॒र्म्य् अर्व॑तः क्रतु॒प्रा द॑धि॒क्राव्णः॑ पुरु॒वार॑स्य॒ वृष्णः॑ ।
यम् पू॒रुभ्यो॑ दीदि॒वांसं॒ नाग्निं द॒दथु॑र् मित्रावरुणा॒ ततु॑रिम् ॥ ४ ०३९ ०२
यो अश्व॑स्य दधि॒क्राव्णो॒ अका॑री॒त् समि॑द्धे अ॒ग्ना उ॒षसो॒ व्युष्टौ ।
अना॑गसं॒ तम् अदि॑तिः कृणोतु॒ स मि॒त्रेण॒ वरु॑णेना स॒जोषाः॑ ॥ ४ ०३९ ०३
द॒धि॒क्राव्ण॑ इ॒ष ऊ॒र्जो म॒हो यद् अम॑न्महि म॒रुतां॒ नाम॑ भ॒द्रम् ।
स्व॒स्तये॒ वरु॑णम् मि॒त्रम् अ॒ग्निं हवा॑मह॒ इन्द्रं॒ वज्र॑बाहुम् ॥ ४ ०३९ ०४
इन्द्र॑म् इ॒वेद् उ॒भये॒ वि ह्व॑यन्त उ॒दीरा॑णा य॒ज्ञम् उ॑पप्र॒यन्तः॑ ।
द॒धि॒क्राम् उ॒ सूद॑न॒म् मर्त्या॑य द॒दथु॑र् मित्रावरुणा नो॒ अश्व॑म् ॥ ४ ०३९ ०५
द॒धि॒क्राव्णो॑ अकारिषं जि॒ष्णोर् अश्व॑स्य वा॒जिनः॑ ।
सु॒र॒भि नो॒ मुखा॑ कर॒त् प्र ण॒ आयूं॑षि तारिषत् ॥ ४ ०३९ ०६

(३३६)

द॒धि॒क्राव्ण॒ इद् उ॒ नु च॑र्किराम॒ विश्वा॒ इन् माम् उ॒षसः॑ सूदयन्तु ।
अ॒पाम् अ॒ग्नेर् उ॒षसः॒ सूर्य॑स्य॒ बृह॒स्पते॑र् आङ्गि॒र॒सस्य॑ जि॒ष्णोः ॥ ४ ०४० ०१
सत्वा॑ भरि॒षो ग॑वि॒षो दु॑वन्य॒सच् छ्र॑व॒स्याद् इ॒ष उ॒षस॑स् तुरण्य॒सत् ।

सत्यो द्रवो द्रवरः पतंगरो दधिक्रावेषम् ऊर्जं स्वर् जनत् ॥ ४ ०४० ०२
उत स्मास्य द्रवतस् तुरण्यतः पर्णं न वेर् अनु वाति प्रगर्धिनः ।
श्येनस्येव ध्रजतो अङ्कसम् परि दधिक्राव्णः सहोर्जा तरित्रतः ॥ ४ ०४० ०३
उत स्य वाजी क्षिपणिं तुरण्यति ग्रीवायाम् बद्धो अपिकक्ष आसनि ।
क्रतुं दधिक्रा अनु संतवीत्वत् पथाम् अङ्कांस्य् अन्व् आपनीफणत् ॥ ४ ०४० ०४
हंसः शुचिषद् वसुर् अन्तरिक्षसद् धोता वेदिषद् अतिथिर् दुरोणसत् ।
नृषद् वरसद् ऋतसद् व्योमसद् अब्जा गोजा ऋतजा अद्रिजा ऋतम् ॥ ४ ०४० ०५

(३३७)

इन्द्रा को वां वरुणा सुम्नम् आप स्तोमो हविष्माँ अमृतो न होता ।
यो वां हृदि क्रतुमाँ अस्मद् उक्तः पस्पर्शद् इन्द्रावरुणा नमस्वान् ॥ ४ ०४१ ०१
इन्द्रा ह यो वरुणा चक्र आपी देवौ मर्तः सख्याय प्रयस्वान् ।
स हन्ति वृत्रा समिथेषु शत्रून् अवोभिर् वा महद्भिः स प्र शृण्वे ॥ ४ ०४१ ०२
इन्द्रा ह रत्नं वरुणा धेष्ठेत्था नृभ्यः शशमानेभ्यस् ता ।
यदी सखाया सख्याय सोमैः सुतेभिः सुप्रयसा मादयैते ॥ ४ ०४१ ०३
इन्द्रा युवं वरुणा दिद्युम् अस्मिन्न् ओजिष्ठम् उग्रा नि वधिष्टं वज्रम् ।
यो नो दुरेवो वृकतिर् दभीतिस् तस्मिन् मिमाथाम् अभिभूत्य् ओजः ॥ ४ ०४१ ०४
इन्द्रा युवं वरुणा भूतम् अस्या धियः प्रेतारा वृषभेव धेनोः ।
सा नो दुहीयद् यवसेव गत्वी सहस्रधारा पयसा मही गौः ॥ ४ ०४१ ०५
तोके हिते तनय उर्वरासु सूरो दृशीके वृषणश् च पौंस्ये ।
इन्द्रा नो अत्र वरुणा स्याताम् अवोभिर् दस्मा परितक्म्यायाम् ॥ ४ ०४१ ०६
युवाम् इद् ध्य् अवसे पूर्व्याय परि प्रभूती गविषः स्वापी ।
वृणीमहे सख्याय प्रियाय शूरा मंहिष्ठा पितरेव शम्भू ॥ ४ ०४१ ०७
ता वां धियो ऽवसे वाजयन्तीर् आजिं न जग्मुर् युवयूः सुदानू ।
श्रिये न गाव उप सोमम् अस्थुर् इन्द्रं गिरो वरुणम् मे मनीषाः ॥ ४ ०४१ ०८
इमा इन्द्रं वरुणम् मे मनीषा अग्मन्न् उप द्रविणम् इच्छमानाः ।
उपेम् अस्थुर् जोष्टारा इव वस्वो रघ्वीर् इव श्रवसो भिक्षमाणाः ॥ ४ ०४१ ०९

अश्व्यस्य त्मना रथ्यस्य पुष्टेर् नित्यस्य रायः पतयः स्याम ।
ता चक्राणा ऊतिभिर् नव्यसीभिर् अस्मत्रा रायो नियुतः सचन्ताम् ॥ ४ ०४१ १०
आ नो बृहन्ता बृहतीभिर् ऊती इन्द्र यातं वरुण वाजसातौ ।
यद् दिद्यवः पृतनासु प्रक्रीळान् तस्य वां स्याम सनितार आजेः ॥ ४ ०४१ ११

(३३८)

मम द्विता राष्ट्रं क्षत्रियस्य विश्वायोर् विश्वे अमृता यथा नः ।
क्रतुं सचन्ते वरुणस्य देवा राजामि कृष्टेर् उपमस्य वव्रेः ॥ ४ ०४२ ०१
अहं राजा वरुणो मह्यं तान्य् असुर्याणि प्रथमा धारयन्त ।
क्रतुं सचन्ते वरुणस्य देवा राजामि कृष्टेर् उपमस्य वव्रेः ॥ ४ ०४२ ०२
अहम् इन्द्रो वरुणस् ते महित्वोर्वी गभीरे रजसी सुमेके ।
त्वष्टेव विश्वा भुवनानि विद्वान् सम् ऐरयं रोदसी धारयं च ॥ ४ ०४२ ०३
अहम् अपो अपिन्वम् उक्षमाणा धारयं दिवं सदन ऋतस्य ।
ऋतेन पुत्रो अदितेर् ऋतावोत त्रिधातु प्रथयद् वि भूम ॥ ४ ०४२ ०४
मां नरः स्वश्वा वाजयन्तो मां वृताः समरणे हवन्ते ।
कृणोम्य् आजिम् मघवाहम् इन्द्र इयर्मि रेणुम् अभिभूत्योजाः ॥ ४ ०४२ ०५
अहं ता विश्वा चकरं नकिर् मा दैव्यं सहो वरते अप्रतीतम् ।
यन् मा सोमासो ममदन् यद् उक्थोभे भयेते रजसी अपारे ॥ ४ ०४२ ०६
विदुष् ते विश्वा भुवनानि तस्य ता प्र ब्रवीषि वरुणाय वेधः ।
त्वं वृत्राणि शृण्विषे जघन्वान् त्वं वृताँ अरिणा इन्द्र सिन्धून् ॥ ४ ०४२ ०७
अस्माकम् अत्र पितरस् त आसन् सप्त ऋषयो दौग्ध्रि बध्यमाने ।
त आयजन्त त्रसदस्युम् अस्या इन्द्रं न वृत्रतुरम् अर्धदेवम् ॥ ४ ०४२ ०८
पुरुकुत्सानी हि वाम् अदाशद् धव्येभिर् इन्द्रावरुणा नमोभिः ।
अथा राजानं त्रसदस्युम् अस्या वृत्रहणं ददथुर् अर्धदेवम् ॥ ४ ०४२ ०९
राया वयं ससवांसो मदेम हव्येन देवा यवसेन गावः ।
तां धेनुम् इन्द्रावरुणा युवं नो विश्वाहा धत्तम् अनपस्फुरन्तीम् ॥ ४ ०४२ १०

(३३९)

क उ॑ श्रवत् कत॒मो य॒ज्ञिया॑नां व॒न्दारु॑ दे॒वः क॑त॒मो जु॑षाते ।
कस्ये॒मां दे॒वीम् अ॒मृते॑षु॒ प्रेष्ठां॑ हृ॒दि श्रे॑षाम सुष्टु॒तिं सु॑ह॒व्याम् ॥ ४ ०४३ ०१
को मृ॑ळाति कत॒म आग॑मिष्ठो दे॒वाना॑म् उ कत॒मः शम्भ॑विष्ठः ।
रथं॒ कम् आ॑हुर् द्र॒वद॑श्वम् आ॒शुं यं सूर्य॑स्य दुहि॒तावृ॑णीत ॥ ४ ०४३ ०२
म॒क्षू हि ष्मा॒ गच्छ॑थ॒ ईव॑तो॒ द्यून् इन्द्रो॒ न श॒क्तिम् परि॑तक्म्यायाम् ।
दि॒व आजा॑ता दि॒व्या सु॑प॒र्णा कया॒ शची॑नाम् भवथः॒ शचि॑ष्ठा ॥ ४ ०४३ ०३
का वा॑म् भू॒द् उप॑मातिः॒ कया॑ न॒ आश्वि॑ना गमथो हू॒यमा॑ना ।
को वा॑म् म॒हश् चि॒त् त्यज॑सो अ॒भीक॑ उरु॒ष्यत॑म् माध्वी दस्रा न ऊ॒ती ॥ ४ ०४३ ०४
उ॒रु वां॒ रथः॒ परि॑ नक्षति॒ द्याम् आ यत् स॑मु॒द्राद् अ॒भि वर्त॑ते वाम् ।
मध्वा॑ माध्वी॒ मधु॑ वाम् प्रुषाय॒न् यत् सीं॑ वा॒म् पृक्षो॑ भु॒रज॑न्त प॒क्वाः ॥ ४ ०४३ ०५
सिन्धु॑र् ह वां र॒सया॑ सिञ्च॒द् अश्वा॑न् घृ॒णा वयो॑ ऽरु॒षासः॒ परि॑ ग्मन् ।
तद् ऊ॒ षु वा॑म् अजि॒रं चे॑ति॒ यानं॒ येन॒ पती॒ भव॑थः सू॒र्यायाः॑ ॥ ४ ०४३ ०६
इ॒हेह॒ यद् वां॑ सम॒ना प॑पृ॒क्षे सेयम् अ॒स्मे सु॑म॒तिर् वा॑जरत्ना ।
उ॒रु॒ष्यतं॑ जरि॒तारं॑ यु॒वं ह॑ श्रि॒तः कामो॑ नासत्या युव॒द्रिक् ॥ ४ ०४३ ०७

(३४०)

तं वां॒ रथं॑ व॒यम् अ॒द्या हु॑वेम पृथु॒ज्रय॑म् अश्विना॒ संग॑तिं॒ गोः ।
यः सू॒र्यां वह॑ति वन्धुरा॒युर् गिर्वा॑हसम् पुरु॒तमं॑ वसू॒युम् ॥ ४ ०४४ ०१
यु॒वं श्रिय॑म् अश्विना दे॒वता॒ तां दिवो॑ नपाता वनथः॒ शची॑भिः ।
यु॒वोर् वपु॑र् अ॒भि पृक्षः॑ सचन्ते॒ वह॑न्ति॒ यत् क॑कु॒हासो॒ रथे॑ वाम् ॥ ४ ०४४ ०२
को वा॑म् अ॒द्या क॑रते रा॒तह॑व्य ऊ॒तये॑ वा सुत॒पेया॑य वा॒र्कैः ।
ऋ॒तस्य॑ वा व॒नुषे॑ पू॒र्व्याय॒ नमो॑ येमा॒नो अ॑श्वि॒ना व॑वर्तत् ॥ ४ ०४४ ०३
हि॒र॒ण्यये॑न पुरुभू॒ रथे॑ने॒मं य॒ज्ञं ना॑स॒त्योप॑ यातम् ।
पिबा॑थ॒ इन् मधु॑नः सो॒म्यस्य॒ दध॑थो॒ रत्नं॑ विध॒ते जना॑य ॥ ४ ०४४ ०४
आ नो॑ यातं दि॒वो अच्छा॑ पृथि॒व्या हि॑र॒ण्यये॑न सु॒वृता॒ रथे॑न ।
मा वा॑म् अ॒न्ये नि य॑मन् देव॒यन्तः॒ सं यद् द॒दे नाभिः॑ पू॒र्व्या वा॑म् ॥ ४ ०४४ ०५

नू नो॑ र॒यिम् पु॑रु॒वीर॑म् बृ॒हन्तं॑ दस्रा मिमा॑थाम् उ॒भये॑ष्व् अ॒स्मे ।
नरो॒ यद् वा॑म् अश्विना स्तो॒मम् आव॑न् स॒धस्तु॑तिम् आजमी॒ळ्हासो॑ अग्मन् ॥ ४ ०४४ ०६

इ॒हेह॒ यद् वा॑ स॒मना प॑पृ॒क्षे सेयम् अ॒स्मे सु॒मति॒र् वाज॑रत्ना ।
उरु॒ष्यत॑ जरि॒तार॑ युवं ह॒ श्रितः कामो॑ नासत्या युवद्रि॒क् ॥ ४ ०४४ ०७

(३४१)

एष स्य भा॒नुर् उद् ई॑यर्ति यु॒ज्यते॒ रथः॑ परि॒ज्मा दि॒वो अ॒स्य सा॑नवि ।
पृ॒क्षासो॑ अस्मिन् मिथु॒ना अधि॒ त्रयो॒ दृति॑स् तु॒रीयो॒ मधु॑नो॒ वि र॑प्शते ॥ ४ ०४५ ०१
उद् वा॑म् पृ॒क्षासो॒ मधु॑मन्त ईरते॒ रथा॒ अश्वा॑स उ॒षसो॒ व्यु॒ष्टिषु ।
अपो॑र्णुवन्तस् तम॒ आ परी॑वृतं स्व॒१॑र् ण शु॒क्रं त॒न्वन्त आ रजः॑ ॥ ४ ०४५ ०२
मध्वः॑ पिबतम् मधु॒पेभि॑र् आ॒सभि॑र् उ॒त प्रि॒यम् मधु॑ने युञ्जाथां॒ रथ॑म् ।
आ व॒र्त॒निम् मधु॑ना जिन्वथस् प॒थो दृति॑ वहेथे मधु॒मन्तम् अश्विना ॥ ४ ०४५ ०३
हं॒सासो॒ ये वा॒म् मधु॑मन्तो अस्रिधो॒ हिर॑ण्यपर्णा उ॒हुव॑ उ॒षर्बु॑धः॑ ।
उ॒दप्रु॑तो॒ मन्दि॑नो॒ मन्दि॑नि॒स्पृशो॒ मध्वो॒ न मक्षः॑ सव॒नानि॑ गच्छथः ॥ ४ ०४५ ०४
स्व॒ध्व॒रासो॒ मधु॑मन्तो अ॒ग्नय॑ उ॒स्रा ज॑रन्ते॒ प्रति॒ वस्तो॑र् अ॒श्विना॑ ।
यन् नि॒क्तह॑स्तस् त॒रणि॑र् विचक्ष॒णः सोम॑ सु॒षाव॒ मधु॑मन्तम् अद्रि॒भिः ॥ ४ ०४५ ०५
आ॒के॒निपासो अह॒भिर् दवि॑ध्वतः स्व॒१॑र् ण शु॒क्रं त॒न्वन्त आ रजः॑ ।
सूर॑श् चिद् अश्वा॒न् युयुजा॒न ई॑यते॒ विश्वा॒ अनु॑ स्व॒धया॑ चेतथस् प॒थः ॥ ४ ०४५ ०६
प्र वा॑म् अवोचम् अश्विना धि॒यंधा रथः॒ स्वश्वो॑ अ॒जरो॒ यो अस्ति॑ ।
येन॑ स॒द्यः परि॒ रजां॑सि या॒थो ह॒विष्म॑न्तं त॒रणि॑म् भो॒जम् अच्छ॑ ॥ ४ ०४५ ०७

(३४२)

अग्र॑म् पिबा॒ मधू॑नां सु॒तं वा॑यो॒ दिवि॑ष्टिषु ।
त्वं हि पू॒र्वपा॑ असि॑ ॥ ४ ०४६ ०१
श॒तेना॑ नो अभिष्टि॑भिर् नि॒युत्वा॒न् इन्द्र॑सारथिः ।
वायो॑ सु॒तस्य॑ तृम्पतम् ॥ ४ ०४६ ०२

आ वां॑ सहस्रं हर॑य इन्द्रवायू अ॒भि प्रयः॑ ।
वह॑न्तु सोम॑पीतये ॥ ४ ०४६ ०३
रथं॑ हिर॑ण्यवन्धुरम् इन्द्रवायू स्वध्व॒रम् ।
आ हि स्थाथो॑ दिवि॒स्पृश॑म् ॥ ४ ०४६ ०४
रथे॑न पृथुपाज॑सा दा॒श्वांस॑म् उप॑ गच्छतम् ।
इन्द्रवायू इ॒ह्हा ग॑तम् ॥ ४ ०४६ ०५
इन्द्रवायू अ॒यं सु॒तस् तं दे॒वेभिः॑ स॒जोष॑सा ।
पिब॑तं दा॒शुषो॑ गृ॒हे ॥ ४ ०४६ ०६
इ॒ह प्र॒याण॑म् अस्तु वा॒म् इन्द्रवायू वि॒मोच॑नम् ।
इ॒ह वां॑ सोम॑पीतये ॥ ४ ०४६ ०७

(३४३)

वायो॑ शु॒क्रो अ॑यामि ते मध्वो अग्रं दिवि॑ष्टिषु ।
आ या॑हि सोम॑पीतये स्पा॒र्हो दे॑व नि॒युत्व॑ता ॥ ४ ०४७ ०१
इन्द्र॑श् च वायव् एषां सोमा॑नाम् पी॒तिम् अ॑र्हथः ।
यु॒वां हि यन्तीन्द॑वो नि॒म्नम् आपो॒ न स॒ध्र्यक् ॥ ४ ०४७ ०२
वा॒यव् इन्द्र॑श् च शु॒ष्मिणा॑ स॒रथं॑ शवसस् पती ।
नि॒युत्व॑न्ता न ऊ॒तय॒ आ या॑तं सोम॑पीतये ॥ ४ ०४७ ०३
या वां॑ सन्ति॑ पुरु॒स्पृहो॑ नि॒युतो॑ दा॒शुषे॑ नरा ।
अ॒स्मे ता य॑ज्ञवाहसेन्द्रवायू नि य॑च्छतम् ॥ ४ ०४७ ०४

(३४४)

वि॒हि होत्रा॒ अवी॑ता॒ विपो॒ न रायो॑ अ॒र्यः ।
वा॒यव् आ च॒न्द्रेण॒ रथे॑न या॒हि सु॒तस्य॑ पी॒तये॑ ॥ ४ ०४८ ०१
नि॒र्यु॒वा॒णो अ॒श॒स्ती॒र् नि॒युत्वा॑न् इन्द्रसारथिः ।
वा॒यव् आ च॒न्द्रेण॒ रथे॑न या॒हि सु॒तस्य॑ पी॒तये॑ ॥ ४ ०४८ ०२

अनु॑ कृ॒ष्णे वसु॑धिती ये॒माते॑ वि॒श्वपे॑शसा ।
वा॒यव् आ च॒न्द्रेण॒ रथे॑न या॒हि सु॒तस्य॑ पी॒तये॑ ॥ ४ ०४८ ०३
वह॑न्तु त्वा मनो॒युजो॑ यु॒क्तासो॑ नव॒तिर् नव॑ ।
वा॒यव् आ च॒न्द्रेण॒ रथे॑न या॒हि सु॒तस्य॑ पी॒तये॑ ॥ ४ ०४८ ०४
वायो॑ श॒तं हरी॑णां युवस्व पोष्या॑णाम् ।
उ॒त वा॑ ते सह॒स्रिणो॒ रथ॒ आ या॑तु पाज॑सा ॥ ४ ०४८ ०५

(३४५)

इ॒दं वा॑म् आ॒स्ये॑ ह॒विः प्रि॒यम् इ॑न्द्राबृहस्पती ।
उ॒क्थम् मद॑श् च शस्यते ॥ ४ ०४९ ०१
अ॒यं वा॒म् परि॑ षिच्यते॒ सोम॑ इन्द्राबृहस्पती ।
चारु॒र् मदा॑य पी॒तये॑ ॥ ४ ०४९ ०२
आ न॑ इन्द्राबृहस्पती गृ॒हम् इन्द्र॑श् च गच्छतम् ।
सो॒मपा सोम॑पीतये ॥ ४ ०४९ ०३
अ॒स्मे इ॑न्द्राबृहस्पती र॒यिं धा॑त्तं श॒तग्विन॑म् ।
अश्वा॑वन्तं सह॒स्रिण॑म् ॥ ४ ०४९ ०४
इन्द्राबृहस्पती॑ व॒यं सु॒ते गी॒र्भिर् ह॑वामहे ।
अ॒स्य सोम॑स्य पी॒तये॑ ॥ ४ ०४९ ०५
सोम॑म् इन्द्राबृहस्पती पिब॑तं दा॒शुषो॑ गृ॒हे ।
मा॒दये॑थां तदो॑कसा ॥ ४ ०४९ ०६

(३४६)

यस् त॒स्तम्भ॑ सह॑सा॒ वि ज्मो अन्ता॒न् बृह॒स्पति॑स् त्रिष॒धस्थो॒ रवे॑ण ।
तम् प्र॒त्नास॒ ऋष॑यो॒ दीध्या॑नाः पु॒रो विप्रा॑ दधिरे म॒न्द्रजि॑ह्वम् ॥ ४ ०५० ०१
धुने॑तयः सुप्रके॒तम् मद॑न्तो बृह॒स्पते॒ अभि ये न॑स् तत॒स्रे ।
पृष॑न्तं सृ॒प्रम् अद॑ब्धम् ऊ॒र्वम् बृह॒स्पते॒ रक्षा॑ताद् अस्य॒ योनि॑म् ॥ ४ ०५० ०२

बृहस्पते या परमा परावद् अत आ त ऋतस्पृशो नि षेदुः ।
तुभ्यं खाता अवता अद्रिदुग्धा मध्व श्चोतन्त्य् अभितो विरप्शम् ॥ ४ ०५० ०३
बृहस्पतिः प्रथमं जायमानो महो ज्योतिषः परमे व्योमन् ।
सप्तास्यस् तुविजातो रवेण वि सप्तरश्मिर् अधमत् तमांसि ॥ ४ ०५० ०४
स सुष्टुभा स ऋक्वता गणेन वलं रुरोज फलिगं रवेण ।
बृहस्पतिर् उस्रिया हव्यसूदः कनिक्रदद् वावशतीर् उद् आजत् ॥ ४ ०५० ०५
एवा पित्रे विश्वदेवाय वृष्णे यज्ञैर् विधेम नमसा हविर्भिः ।
बृहस्पते सुप्रजा वीरवन्तो वयं स्याम पतयो रयीणाम् ॥ ४ ०५० ०६
स इद् राजा प्रतिजन्यानि विश्वा शुष्मेण तस्थाव् अभि वीर्येण ।
बृहस्पतिं यः सुभृतम् बिभर्ति वल्गूयति वन्दते पूर्वभाजम् ॥ ४ ०५० ०७
स इत् क्षेति सुधित ओकसि स्वे तस्मा इळा पिन्वते विश्वदानीम् ।
तस्मै विशः स्वयम् एवा नमन्ते यस्मिन् ब्रह्मा राजनि पूर्व एति ॥ ४ ०५० ०८
अप्रतीतो जयति सं धनानि प्रतिजन्यान्य् उत या सजन्या ।
अवस्यवे यो वरिवः कृणोति ब्रह्मणे राजा तम् अवन्ति देवाः ॥ ४ ०५० ०९
इन्द्रश् च सोमम् पिबतम् बृहस्पते ऽस्मिन् यज्ञे मन्दसाना वृषण्वसू ।
आ वां विशन्त्व् इन्दवः स्वाभुवो ऽस्मे रयिं सर्ववीरं नि यच्छतम् ॥ ४ ०५० १०
बृहस्पत इन्द्र वर्धतं नः सचा सा वां सुमतिर् भूत्व् अस्मे ।
अविष्टं धियो जिगृतम् पुरंधीर् जजस्तम् अर्यो वनुषाम् अरातीः ॥ ४ ०५० ११

(३४७)

इदम् उ त्यत् पुरुतमम् पुरस्ताज् ज्योतिस् तमसो वयुनावद् अस्थात् ।
नूनं दिवो दुहितरो विभातीर् गातुं कृणवन्न् उषसो जनाय ॥ ४ ०५१ ०१
अस्थुर् उ चित्रा उषसः पुरस्तान् मिता इव स्वरवो ऽध्वरेषु ।
व्य् ऊ व्रजस्य तमसो द्वारोच्छन्तीर् अव्रञ् छुचयः पावकाः ॥ ४ ०५१ ०२
उच्छन्तीर् अद्य चितयन्त भोजान् राधोदेयायोषसो मघोनीः ।
अचित्रे अन्तः पणयः ससन्त्व् अबुध्यमानास् तमसो विमध्ये ॥ ४ ०५१ ०३
कुवित् स देवीः सनयो नवो वा यामो बभूयाद् उषसो वो अद्य ।

येना नवग्वे अङ्गिरे दशग्वे सप्तास्ये रेवती रेवद् ऊष ॥ ४ ०५१ ०४
यूयं हि देवीर् ऋतयुग्भिर् अश्वैः परिप्रयाथ भुवनानि सद्यः ।
प्रबोधयन्तीर् उषसः ससन्तं द्विपाच् चतुष्पाच् चरथाय जीवम् ॥ ४ ०५१ ०५
क्व स्विद् आसां कतमा पुराणी यया विधाना विदधुर् ऋभूणाम् ।
शुभं यच् छुभ्रा उषसश् चरन्ति न वि ज्ञायन्ते सदृशीर् अजुर्याः ॥ ४ ०५१ ०६
ता घा ता भद्रा उषसः पुरासुर् अभिष्टिद्युम्ना ऋतजातसत्याः ।
यास्व् ईजानः शशमान उक्थै स्तुवञ् छंसन् द्रविणं सद्य आप ॥ ४ ०५१ ०७
ता आ चरन्ति समना पुरस्तात् समानतः समना पप्रथानाः ।
ऋतस्य देवीः सदसो बुधाना गवां न सर्गा उषसो जरन्ते ॥ ४ ०५१ ०८
ता इन् न्व् ए ३ व समना समानीर् अमीतवर्णा उषसश् चरन्ति ।
गृहन्तीर् अभ्वम् असितं रुशद्भिः शुक्रास् तनूभिः शुचयो रुचानाः ॥ ४ ०५१ ०९
रयिं दिवो दुहितरो विभातीः प्रजावन्तं यच्छतास्मासु देवीः ।
स्योनाद् आ वः प्रतिबुध्यमानाः सुवीर्यस्य पतयः स्याम ॥ ४ ०५१ १०
तद् वो दिवो दुहितरो विभातीर् उप ब्रुव उषसो यज्ञकेतुः ।
वयं स्याम यशसो जनेषु तद् द्यौश् च धत्ताम् पृथिवी च देवी ॥ ४ ०५१ ११

(३४८)

प्रति ष्या सूनरी जनी व्युच्छन्ती परि स्वसुः ।
दिवो अदर्शि दुहिता ॥ ४ ०५२ ०१
अश्वेव चित्रारुषी माता गवाम् ऋतावरी ।
सखाभूद् अश्विनोर् उषाः ॥ ४ ०५२ ०२
उत सखास्य् अश्विनोर् उत माता गवाम् असि ।
उतोषो वस्व ईशिषे ॥ ४ ०५२ ०३
यावयद्द्वेषसं त्वा चिकित्वित् सूनृतावरि ।
प्रति स्तोमैर् अभुत्स्महि ॥ ४ ०५२ ०४
प्रति भद्रा अदृक्षत गवां सर्गा न रश्मयः ।
ओषा अप्रा उरु ज्रयः ॥ ४ ०५२ ०५

आपप्रुषी॑ विभावरि व्य् आव॒र् ज्योति॑षा॒ तमः॑ ।
उषो॒ अनु॑ स्व॒धाम् अ॑व ॥ ४ ०५२ ०६
आ द्यां त॑नोषि र॒श्मिभि॒र् आन्तरि॑क्षम् उरु प्रि॒यम् ।
उषः॑ शु॒क्रेण॑ शो॒चिषा॑ ॥ ४ ०५२ ०७

(३४९)

तद् दे॒वस्य॑ सवि॒तुर् वार्यं॑म् म॒हद् वृ॑णीमहे असु॒रस्य॑ प्रचे॒तसः॑ ।
छ॒र्दिर् येन॑ दा॒शुषे॒ यच्छ॑ति॒ त्मना॒ तन् नो॑ म॒हाꣳउद् अ॑या॒न् दे॒वो अ॒क्तुभिः॑ ॥ ४ ०५३ ०१
दि॒वो ध॒र्ता भुव॑नस्य प्र॒जाप॑तिः पि॒शङ्गं॑ द्रा॒पिम् प्रति॑ मुञ्चते क॒विः ।
वि॒चक्ष॑णः प्र॒थय॑न्न् आपृ॒णन्न् उ॒र्व् अजी॑जनत् सवि॒ता सु॒म्नम् उ॒क्थ्यम् ॥ ४ ०५३ ०२
आप्रा॒ रजा॑ꣳसि दि॒व्यानि॒ पार्थि॑वा श्लो॒कं दे॒वः कृ॑णुते स्वा॒य धर्म॑णे ।
प्र बा॒हू अ॑स्राक् सवि॒ता सवी॑मनि नि॒वेश॑यन्न् प्रसु॒वन्न् अ॒क्तुभिर् जग॑त् ॥ ४ ०५३ ०३
अदा॑भ्यो भुव॑नानि प्रचाक॒शद् व्र॒तानि॑ दे॒वः स॑वि॒ताभि र॑क्षते ।
प्रास्रा॑ग् बा॒हू भुव॑नस्य प्र॒जाभ्यो॑ धृ॒तव्र॑तो म॒हो अज्म॑स्य राजति ॥ ४ ०५३ ०४
त्रिर् अ॒न्तरि॑क्षं सवि॒ता म॑हि॒त्वना त्री रजा॑ꣳसि परि॒भुस् त्रीणि॑ रोच॒ना ।
ति॒स्रो दिवः॑ पृथि॒वीस् ति॒स्र इ॑न्वति त्रि॒भिर् व्र॒तैर् अ॒भि नो॑ रक्षति॒ त्मना॑ ॥ ४ ०५३ ०५
बृ॒हत्सु॑म्नः प्रसवी॒ता नि॒वेश॑नो॒ जग॑त स्था॒तुर् उ॒भय॑स्य॒ यो व॒शी ।
स नो॑ दे॒वः स॑वि॒ता शर्म॑ यच्छत्व् अ॒स्मे क्षया॑य त्रि॒वरू॑थम् अंह॑सः ॥ ४ ०५३ ०६
आग॑न् दे॒व ऋ॒तुभि॒र् वर्ध॑तु क्ष॒यं द॑धा॒तु नः॑ सवि॒ता सु॒प्रजा॑म् इष॑म् ।
स नः॑ क्षपा॒भिर् अह॑भिश् च जिन्वतु प्र॒जाव॑न्तं र॒यिम् अ॒स्मे सम् इ॑न्वतु ॥ ४ ०५३ ०७

(३५०)

अभू॑द् दे॒वः स॑वि॒ता वन्द्यो॒ नु न॑ इ॒दानी॑म् अह्न॑ उपवाच्यो॒ नृभिः॑ ।
वि यो रत्ना॑ भज॑ति मानवे॒भ्यः॑ श्रे॒ष्ठं नो॒ अत्र॒ द्रवि॑णं यथा॒ दध॑त् ॥ ४ ०५४ ०१
दे॒वेभ्यो॒ हि प्र॑थ॒मं य॒ज्ञिये॑भ्यो ऽमृ॒तत्वं सु॑व॒सि॑ भा॒गम् उ॑त्त॒मम् ।

आद् इद् दामानं सवितर् व्य् ऊर्णुषे ऽनूचीना जीविता मानुषेभ्यः ॥ ४ ०५४ ०२
अचित्ती यच् चकृमा दैव्ये जने दीनैर् दक्षैः प्रभूती पूरुषत्वता ।
देवेषु च सवितर् मानुषेषु च त्वं नो अत्र सुवताद् अनागसः ॥ ४ ०५४ ०३
न प्रमिये सवितुर् दैव्यस्य तद् यथा विश्वम् भुवनं धारयिष्यति ।
यत् पृथिव्या वरिमन्न् आ स्वङ्गुरिर् वर्ष्मन् दिवः सुवति सत्यम् अस्य तत् ॥ ४ ०५४ ०४
इन्द्रज्येष्ठान् बृहद्भ्यः पर्वतेभ्यः क्षयाँ एभ्यः सुवसि पस्त्यावतः ।
यथा-यथा पतयन्तो वियेमिर एवैव तस्थुः सवितः सवाय ते ॥ ४ ०५४ ०५
ये ते त्रिर् अहन् सवितः सवासो दिवे-दिवे सौभगम् आसुवन्ति ।
इन्द्रो द्यावापृथिवी सिन्धुर् अद्भिर् आदित्यैर् नो अदितिः शर्म यंसत् ॥ ४ ०५४ ०६

(३५१)

को वस् त्राता वसवः को वरूता द्यावाभूमी अदिते त्रासीथां नः ।
सहीयसो वरुण मित्र मर्तात् को वो ऽध्वरे वरिवो धाति देवाः ॥ ४ ०५५ ०१
प्र ये धामानि पूर्व्याण्य् अर्चान् वि यद् उच्छान् वियोतारो अमूराः ।
विधातारो वि ते दधुर् अजस्रा ऋतधीतयो रुरुचन्त दस्माः ॥ ४ ०५५ ०२
प्र पस्त्या ३ म् अदितिं सिन्धुम् अर्कैः स्वस्तिम् ईळे सख्याय देवीम् ।
उभे यथा नो अहनी निपात उषासानक्ता करताम् अदब्धे ॥ ४ ०५५ ०३
व्य् अर्यमा वरुणश् चेति पन्थाम् इषस् पतिः सुवितं गातुम् अग्निः ।
इन्द्राविष्णू नृवद् उ षु स्तवाना शर्म नो यन्तम् अमवद् वरूथम् ॥ ४ ०५५ ०४
आ पर्वतस्य मरुताम् अवांसि देवस्य त्रातुर् अव्रि भगस्य ।
पात् पतिर् जन्याद् अंहसो नो मित्रो मित्रियाद् उत नः उरुष्येत् ॥ ४ ०५५ ०५
नू रोदसी अहिना बुध्न्येन स्तुवीत देवी अप्येभिर् इष्टैः ।
समुद्रं न संचरणे सनिष्यवो घर्मस्वरसो नद्यो ३ अप व्रन् ॥ ४ ०५५ ०६
देवैर् नो देव्य् अदितिर् नि पातु देवस् त्राता त्रायताम् अप्रयुच्छन् ।
नहि मित्रस्य वरुणस्य धासिम् अर्हामसि प्रमियं सान्व् अग्नेः ॥ ४ ०५५ ०७
अग्निर् ईशे वसव्यस्याग्निर् महः सौभगस्य ।

तान्य् अस्मभ्यं रासते ॥ ४ ०५५ ०८
उषो मघोन्य् आ वह सूनृते वार्या पुरु ।
अस्मभ्यं वाजिनीवति ॥ ४ ०५५ ०९
तत् सु नः सविता भगो वरुणो मित्रो अर्यमा ।
इन्द्रो नो राधसा गमत् ॥ ४ ०५५ १०

(३५२)

मही द्यावापृथिवी इह ज्येष्ठे रुचा भवतां शुचयद्भिर् अर्कैः ।
यत् सीं वरिष्ठे बृहती विमिन्वन् रुवद् धोक्षा पप्रथानेभिर् एवैः ॥ ४ ०५६ ०१
देवी देवेभिर् यजते यजत्रैर् अमिनती तस्थतुर् उक्षमाणे ।
ऋतावरी अद्रुहा देवपुत्रे यज्ञस्य नेत्री शुचयद्भिर् अर्कैः ॥ ४ ०५६ ०२
स इत् स्वपा भुवनेष्व् आस य इमे द्यावापृथिवी जजान ।
उर्वी गभीरे रजसी सुमेके अवंशे धीरः शच्या सम् ऐरत् ॥ ४ ०५६ ०३
नू रोदसी बृहद्भिर् नो वरूथैः पत्नीवद्भिर् इषयन्ती सजोषाः ।
उरूची विश्वे यजते नि पातं धिया स्याम रथ्यः सदासाः ॥ ४ ०५६ ०४
प्र वाम् महि द्यवी अभ्य् उपस्तुतिम् भरामहे ।
शुची उप प्रशस्तये ॥ ४ ०५६ ०५
पुनाने तन्वा मिथः स्वेन दक्षेण राजथः ।
ऊह्याथे सनाद् ऋतम् ॥ ४ ०५६ ०६
मही मित्रस्य साधथस् तरन्ती पिप्रती ऋतम् ।
परि यज्ञं नि षेदथुः ॥ ४ ०५६ ०७

(३५३)

क्षेत्रस्य पतिना वयं हितेनेव जयामसि ।
गाम् अश्वम् पोषयित्नव् आ स नो मृळातीदृशे ॥ ४ ०५७ ०१
क्षेत्रस्य पते मधुमन्तम् ऊर्मिं धेनुर् इव पयो अस्मासु धुक्ष्व ।

मधुश्चुतं घृतम् इव सुपूतम् ऋतस्य नः पतयो मृळयन्तु ॥ ४ ०५७ ०२
मधुमतीर् ओषधीर् द्याव आपो मधुमन् नो भवत्व् अन्तरिक्षम् ।
क्षेत्रस्य पतिर् मधुमान् नो अस्त्व् अरिष्यन्तो अन्व् एनं चरेम ॥ ४ ०५७ ०३
शुनं वाहाः शुनं नरः शुनं कृषतु लाङ्गलम् ।
शुनं वरत्रा बध्यन्तां शुनम् अष्ट्राम् उद् इङ्गय ॥ ४ ०५७ ०४
शुनासीराव् इमां वाचं जुषेथां यद् दिवि चक्रथुः पयः ।
तेनेमाम् उप सिञ्चतम् ॥ ४ ०५७ ०५
अर्वाची सुभगे भव सीते वन्दामहे त्वा ।
यथा नः सुभगाससि यथा नः सुफलाससि ॥ ४ ०५७ ०६
इन्द्रः सीतां नि गृह्णातु ताम् पूषानु यच्छतु ।
सा नः पयस्वती दुहाम् उत्तराम्-उत्तरां समाम् ॥ ४ ०५७ ०७
शुनं नः फाला वि कृषन्तु भूमिं शुनं कीनाशा अभि यन्तु वाहैः ।
शुनम् पर्जन्यो मधुना पयोभिः शुनासीरा शुनम् अस्मासु धत्तम् ॥ ४ ०५७ ०८

(३५४)

समुद्राद् ऊर्मिर् मधुमाꣳ उद् आरद् उपांशुना सम् अमृतत्वम् आनट् ।
घृतस्य नाम गुह्यं यद् अस्ति जिह्वा देवानाम् अमृतस्य नाभिः ॥ ४ ०५८ ०१
वयं नाम प्र ब्रवामा घृतस्यास्मिन् यज्ञे धारयामा नमोभिः ।
उप ब्रह्मा शृणवच् छस्यमानं चतुःशृङ्गो ऽवमीद् गौर एतत् ॥ ४ ०५८ ०२
चत्वारि शृङ्गा त्रयो अस्य पादा द्वे शीर्षे सप्त हस्तासो अस्य ।
त्रिधा बद्धो वृषभो रोरवीति महो देवो मर्त्याꣳ आ विवेश ॥ ४ ०५८ ०३
त्रिधा हितम् पणिभिर् गुह्यमानं गवि देवासो घृतम् अन्व् अविन्दन् ।
इन्द्र एकं सूर्य एकं जजान वेनाद् एकं स्वधया निष् टतक्षुः ॥ ४ ०५८ ०४
एता अर्षन्ति हृद्यात् समुद्राच् छतव्रजा रिपुणा नावचक्षे ।
घृतस्य धारा अभि चाकशीमि हिरण्ययो वेतसो मध्य आसाम् ॥ ४ ०५८ ०५
सम्यक् स्रवन्ति सरितो न धेना अन्तर् हृदा मनसा पूयमानाः ।
एते अर्षन्त्य् ऊर्मयो घृतस्य मृगा इव क्षिपणोर् ईषमाणाः ॥ ४ ०५८ ०६

सिन्धोर् इव प्राध्वने शूघनासो वातप्रमियः पतयन्ति यह्वाः ।
घृतस्य धारा अरुषो न वाजी काष्ठा भिन्दन्न् ऊर्मिभिः पिन्वमानः ॥ ४ ०५८ ०७
अभि प्रवन्त समनेव योषाः कल्याण्य १ : स्मयमानासो अग्निम् ।
घृतस्य धाराः समिधो नसन्त ता जुषाणो हर्यति जातवेदाः ॥ ४ ०५८ ०८
कन्या इव वहतुम् एतवा उ अञ्ज्य् अञ्जाना अभि चाकशीमि ।
यत्र सोमः सूयते यत्र यज्ञो घृतस्य धारा अभि तत् पवन्ते ॥ ४ ०५८ ०९
अभ्य् अर्षत सुष्टुतिं गव्यम् आजिम् अस्मासु भद्रा द्रविणानि धत्त ।
इमं यज्ञं नयत देवता नो घृतस्य धारा मधुमत् पवन्ते ॥ ४ ०५८ १०
धामन् ते विश्वम् भुवनम् अधि श्रितम् अन्तः समुद्रे हृद्य् अ १ न्तर् आयुषि ।
अपाम् अनीके समिथे य आभृतस् तम् अश्याम मधुमन्तं त ऊर्मिम् ॥ ४ ०५८ ११